

Συνελ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΒ'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 7 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1902

ΑΡΙΘ. 49

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὄθωρον, κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾷ 25
Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται
ἀποστελλομένη πρὸς τὸν ταμίαν.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

+ Ὁ Μητροπολ. Βοδενῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ (πρόεδρος)
+ Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΑΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
+ Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἱ. Συνόδου ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἐπίτιμος διευθυντής καὶ συντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἑποικισμὸν ἔγγραφον — Ἐπεξηγήσεις πρὸς τὴν «Ἀνάπλα-
σιν» — Νέα ἐπισημά τε καὶ ἄλλα διδόμενα πρὸς κρίσιν περὶ
τῆς πίστεως τῶν παλαιοκαθολικῶν — Σχέσις Κλήμεντος τοῦ
Ἀλεξανδρείας πρὸς τὴν ἐλληνικὴν φιλοσοφίαν — Περὶ τοῦ
«Γνωθι σαυτόν» — Ἀναγραφὴ ὕμνων καὶ ἐγκωμίων εἰς τὴν
ἁγίαν Εὐφημίαν — Τὰ περὶ τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς ἔγγραφα —
Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Παράρτημα «Εὐαγγελικὰ διδάγ-
ματα».

ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΝ ΕΓΓΡΑΦΟΝ

Ἡ ἔκδοσις τοῦ παρὰ πόδας ὑπουργικοῦ
γράμματος ἐπιβάλλει νὰ προτάξωμεν αὐτοῦ
λέξεις τινάς. Ἡ εὐμενὴς διάθεσις τῆς σεβ.
αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως πρὸς τὰ ἀπ'
αἰώνων τῇ ὀρθοδόξῳ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ
εὐσεβεῖ γένει κεχορηγημένα δίκαια καὶ προνό-
μια πολλαχῶς μὲν ἐξεδηλώθη κατὰ καιροὺς,
ἐπὶ δὲ τῇ τριαύτῃ ἐκδηλώσει ἡ Ἐκκλησία
χαρμυσύνως αὐτὴν ἀναγγέλλουσα, καθηκόν-
τως ἀπεδίδου τὰ εὐχαριστήρια. Τὸ σήμερον
ἐκδιδόμενον ἔγγραφον ἐστὶ μία ἔτι σαφὴς ἀπό-
δειξις τοῦ δικαιώματος, ὃ κέκτηται τὸ Πα-
τριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ λύσει τῶν
ἐκ τῶν διαθηκῶν τῶν ὀρθοδόξων προερχομένων
διαφορῶν καὶ ἐπὶ τῶν καθ' ἡμᾶς ἱερῶν ἀποφά-
σεων Πατριαρχείου τε καὶ μητροπόλεων, ὡς
ἀποφάσεις ἢ κυβερνήσεις ἀναγνωρίζουσα ἐκ-
τελεῖ, ὅταν αὗται φέρωσι πάντας τοὺς τύ-
πους τῆς νομιμότητος.

Τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα καὶ οἱ τοῦτο ποι-
μαίνοντες πανιερώτατοι μητροπολίται καὶ
θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, λαμβάνοντες τοῦ
ὑψηλοῦ γράμματος τούτου γνῶσιν διὰ τοῦ
παρόντος ἡμῶν φύλλου, καθήκον ἔχουσι νὰ
ἐπιστήσωσι τὴν προσοχὴν τῶν ὑπ' αὐτοὺς ὀρ-
θοδόξων ἐπὶ τῆς συντάξεως τῶν διαθηκῶν, ὡς
οὗτοι δικαιοῦνται νὰ γράφωσι διατιθέμενοι τὰ
κατ' αὐτοὺς. Πολλάκις ἤκουσαν ἴσως ὅτι
διαθήκη συντεταγμένη κατὰ τοὺς κεκανονι-
σμένους τύπους εὐδοῦται πολλῶ μᾶλλον ἢ
παραβλέπουσα τούτους· ἔργον ἐξόχως πρα-
κτικὸν καὶ ποιμαντορικὸν πατρικὴν καὶ συνε-
τὴν ἠθέλει δηλώσει ἡ προσοχὴ ποιμαίνοντων τε
καὶ ποιμαινομένων ἐπὶ τοῦ τρόπου τῆς συντά-
ξεως τῶν διαθηκῶν, ἀποτρέπουσα πᾶσαν ὑπό-
νοιαν καὶ τάσιν ἐπὶ προσβολῇ αὐτῶν, εὐκολύ-
νουσα δὲ τὸ δικαστικὸν ἔργον καὶ οὐτε παρέ-
χουσα ἀφορμὴν εἰς δημιουργίαν ζητημάτων,
ἣν πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν.

Τὸ ὑπουργικὸν ἔγγραφον ἔχει οὕτως

Ἑποικισμὸν τῆς δικαιοσύνης
καὶ τῶν θρησκευμάτων.

Πρὸς τὴν Α. Π. τὸν πατριάρχην τῶν Ρωμαίων.

Κατὰ τὴν διεξαχθεῖσαν ἀλληλογραφίαν
συμπερὶ τοῦ ὑπὸ τῆς ὑμετέρας Παραγιοτήτος
ἀποσταλέντος ταχυρίου, διαλαμβάνοντος ὅτι

ἡ ἐξέτασις τῆς ὑπὸ τῆς Ζηροβίας Γλασιμακοπούλου κατὰ τοῦ Ἰωάννου Βόλτον, ἀδελφοῦ τοῦ ἀποθανόντος Θεοδώρου Βόλτον, κινήσεως καὶ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου Κησιέτι Ἀσπεριγνὲ θεωρουμένης περὶ διαθήκης ἀγωγῆς ἀνήκει εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, τὸ Σεῖχουλι-σλαμᾶτον εἰς ἀπάντησιν διὰ τεςκερὲ αὐτοῦ ἀναφέρει ὅτι: τὸ ἐξελεγκτικὸν ἱεροδικαστικὸν συμβούλιον (Μεδζλήσι Τεδικκάτι σεριέ), πρὸς ὃ παρεπέμφθη ἡ ἀπόφασις, ἀπεφάνητο ὅτι: ἐπειδὴ κατὰ τὴν τελευταίαν ἐγκύκλιον αἱ ἐκ τῶν διαθηκῶν καὶ αἱ περὶ τοῦ κύρους αὐτῶν προερχόμεναι διαφοραὶ λύονται ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων καὶ μητροπόλεων, αἱ δὲ ἐπὶ τούτῳ ἐκδοθησόμεναι ἀποφάσεις ἐκτελοῦνται ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, δὲν ὑπάρχει λόγος ἵνα ἐνεργηθῶσιν ἐξακριβώσεις ἐπὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Καζασκέρη Ρούμελης ἐκδοθείσης ἀποφάσεως, τῆς ὁποίας τὴν ἀναθεώρησιν δι' αἰτήσεως αὐτοῦ ζητεῖ ὁ ρηθὲς Ἰωάννης, ἐπιπροστίθῃσι δ' ὅτι τὸ πρᾶγμα ἐκποιοποιήθη εἰς τὸν Καζασκέρη Ρούμελης.

Ἐφ' ᾧ εἰς δὴλῶσιν ἐγγράφῃ ὁ παρὼν φιλικὸς τεςκερές.

Τῇ 21 Σεπτεμβρίου 1320 — Τῇ 18 Νοεμβρίου 1902.

Ὁ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν θρησκευμάτων ὑπουργὸς

ΑΒΔΟΥΡΡΑΧΜΑΝ

ΕΠΕΞΗΓΗΣΙΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ «ΑΝΑΠΛΑΣΙΝ»,

καὶ χάριν αὐτῆς καὶ χάριν τῶν φρονούντων ὡς αὕτη, ἐπιβάλλεται ἡμῖν ἀμέσως ἐξ ἀφορμῆς τῶν «φιλικῶν παρατηρήσεων» αὐτῆς εἰς τὰ γραφέντα ὑφ' ἡμῶν τῇ 15 Νοεμβρίου ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τοῦ σεβασμιωτ. μητροπολίτου Ἀθηνῶν καὶ προέδρου τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κ. Θεοκλήτου τοῦ ἀπὸ Μονεμβασίας. Εἰς τὰ γραφέντα ὑπὸ τῆς φίλης «Ἀναπλάσεως» ἡ ἀπάντησις ἐστὶ βραχεῖα καὶ παρήγορος αὐτῇ τε καὶ παντὶ καταπλαγέντι ἐκ τῶν ἐν τῷ κυρίῳ ἄρθρῳ τῆς 15 Νοεμβρίου γραφέντων, τὸ μὲν περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκλογῆς, τὸ δὲ περὶ τῶν μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ σεβασμιωτάτου μητρο-

πολίτου Ἀθηνῶν ὑπ' αὐτοῦ λεχθέντων, κατὰ τὰς ἐφημερίδας, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐνέργειαν καὶ δρᾶσιν ἐντὸς ὁρίων οὐχὶ γεωγραφικῶν ἀλλ' ἐθνογραφικῶν.

Ἡμεῖς ἐζητήσαμεν ἐν τῷ ἄρθρῳ τῆς 15 Νοεμβρίου νὰ μάθωμεν εἴπερ ἡ ἐκλογὴ ἐγένετο καθ' ὃν τρόπον ἀνεγράψαν αἱ ἐφημερίδες καὶ ἂν τὰ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ προσφωνηθέντα ὡσιν ἀκριβῶς, καθὼς ἐν ταῖς ἐφημερίσιν ἀνεγράφησαν, ἢ γράφονται ἐσφαλμένως. Ἀτυχῶς, οἱ γράφοντες τὰς παρατηρήσεις τὸ πρῶτον βεβαιοῦσιν, ἀλλ' ἐνδοιάζουσι περὶ τοῦ δευτέρου· μαρτυροῦσιν ὅτι τέσσαρες ἐκλογαὶ μητροπολιτῶν Ἀθηνῶν, Μισαήλ τοῦ ἀπὸ Πατρῶν, Θεοφίλου τοῦ ἀπὸ Ἀκαρνανίας, Προκοπίου τοῦ ἀπὸ Μεσσηνίας καὶ Γερμανοῦ τοῦ ἀπὸ Κεφαλληνίας ἐγένοντο καθ' ὃν τρόπον ἐγένετο καὶ ἡ τοῦ σεβασμ. κ. Θεοκλήτου.

Ἡ ἐκπληξίς λοιπὸν ἡμῶν ἐπὶ τοῦ τοιούτου ἀήθους τρόπου τῆς ἐκλογῆς οὐδεμίαν ἐν Ἀθήναις ἔδει νὰ γεννήσῃ «κατάπληξιν» ὡς ἡ «Ἀναπλάσις» ἀναγγέλλει. Οἱ καὶ ἄκρῳ δακτύλῳ γευσάμενοι τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, οἱ τὴν Καινὴν Διαθήκην γινώσκοντες καὶ οἱ μὴ ἀγνοοῦντες τὸ πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας παρελθέτωσαν ἵνα βεβαιώσωσιν ἡμᾶς ὅτι οἰαδήποτε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐκλογὴ ἐπιβάλλεται ὑπὸ τῆς παραδόσεως, ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων, ὑπὸ τῶν ἐθίμων καὶ διατυπώσεων τῶν ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ συνεθιζομένων, πρῶτιστα δὲ πάντων παρελθέτωσαν ἵνα περὶ τούτων διαφωτίσωσιν ἡμᾶς οἱ τῇ «Ἀναπλάσει» συμφρονούντες ἐν τῇ πρωτοφανεῖ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν διδασκαλίᾳ, ἣν ἡμῖν ποιεῖται γράφουσα· «εἰς ἐπισκόπους ἄνδρας μᾶλλον προσήκων τρόπος ἐκλογῆς εἶνε ὁ μετὰ παρρησίας, ὁ διὰ ψήφου φανερός.» Ἀλλ' οὐδεὶς αὐτῶν ἀγνοεῖ τὰ ἐν Α' κεφαλαίῳ (23—26) τῶν Ἀποστολικῶν Πράξεων· «Καὶ ἕστησαν δύο, Ἰωσήφ τὸν καλούμενον Βαρσαβᾶν, καὶ Ματθίαν· καὶ προσευξάμενοι εἶπον, Σὺ Κύριε, καρδιογνώστα πάντων, ἀνάδειξον ἐκ τούτων τῶν δύο ἓνα ὃν ἐξελέξω λαβεῖν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἐξ ὧν παρέβη Ἰούδας, πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον

τόν ἴδιον. Καὶ ἔδωκαν κλήρους αὐτῶν καὶ ἔπεσεν ὁ κληρὸς ἐπὶ Ματθίαν καὶ συγκατεψήφισθη μετὰ τῶν ἑνδεκά Ἀποστόλων.» Οἱ κληροὶ οἱ μετὰ τὴν προσευχὴν, αἱ ψῆφοι δηλονοῦν αἱ κανονικαὶ αἱ μετὰ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος, βεβαίως ἐν ἱερῷ ναῷ, οὔτε νῦν ἐγένοντο, κατὰ τὴν «Ἀναπλάσιν», οὔτε κατὰ τέσσαρας προγενεστέρως ἐκλογάς.

Παρακαλοῦμεν τοὺς φρονούντας τὰ τῆς «Ἀναπλάσεως» καὶ τοὺς διατυποῦντας καινοφανεῖς ἐν τῷ κανονικῷ δικαίῳ θεωρίας ἵνα εἴπωσιν ἡμῖν πότε ἄρα γε καὶ τίς ἐκλογή, τῶν πραγμάτων ὁμαλῶς ἐχόντων, ἐγένετο κατὰ τὴν καινοφανῆ διδασκαλίαν ταύτην, καὶ ἔτι περισσότερον: ὅχι νὰ βεβαιώσωσιν ἡμᾶς ἀλλὰ νὰ πιστεύσωσιν ἐν συνειδήσει ὅτι, τρεῖς ἢ τέσσαρες προηγηθεῖσαι παρατυπία δύνανται ν' ἀποτελέσωσι κανόνα· ἔτι δὲ μᾶλλον ἐὰν πάντες οἱ καθηγηταὶ τοῦ κανονικοῦ δικαίου καὶ πάντες οἱ τῶν Γραφῶν ἐξηγηταὶ καὶ πάντες οἱ σοφοὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, δύνανται νηποινεῖ καὶ χωρὶς τῆς ἀποφάνσεως συνόδου μεγάλης καὶ ἱερᾶς νὰ ὑποκαταστήσωσιν εἰς τὸ δισχιλίῳ ἐτῶν καθεστῶς, ἴδιον, νέον, πρωτοφανές, ὡς ζητεῖ νὰ ὑποκαταστήσῃ σήμερον ὁ εὐσεβὴς καὶ ἐλλόγιμος συντάκτης τῆς «Ἀναπλάσεως». Ἐὰν τὸ ἄρθρον τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», ὡς ἢ «Ἀναπλάσις» βεβαιοῖ, γεννᾷ «κατάπληξιν εὐλογωτάτην ἐν Ἀθήναις, ἡνωμένην μετ' ἀπορίας ἀνεκρράστου», βεβαιοῦμεν τὴν φίλην τῆς «Ἀναπλάσεως» συντάξιν ὅτι παρ' ἡμῖν ἐγέννησε μείζονα τὸ ἄρθρον ἐκείνης τὸ δικαιολογεῖν παρατύπου ἐκλογὰς ὅπου δὲποτε γενομένης διὰ τῆς εἰσαγωγῆς καινοφανοῦς ἐν τῷ κανονικῷ δικαίῳ διδασκαλίας. Οἱ ταύτην δὲ διατυποῦντες, καθὼ ἐν τῇ μελέτῃ τῶν Γραφῶν καὶ τῆς ἱστορίας ἐντεθραμμένοι καὶ ζῆλον τρέφοντες ὑπὲρ τῆς ἀγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας, γινώσκουσιν ὅτι, κατὰ τὴν ἀγίαν ἐν Καρθαγένῃ Σύνοδον, ἐν παντὶ καὶ πάντοτε δέον ἵνα «τὸ διὰ τῶν Ἀποστόλων παραδοθὲν καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχαιότητος κρατηθὲν καὶ ἡμεῖς ὁμοίως φυλάξωμεν», ἵνα πάντα, κατὰ

τὸ ἀποστολικόν, εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γίνωνται.

Φυλάξομεν δὲ κατὰ καθῆκον, ἵνα μὴ συγχέωμεν τὰς Ἐκκλησίας καὶ τὰ ὅρια, ὧν ἐντὸς ἐκτείνεται τὸ δίκαιον τῆς διοικήσεως ἐκάστης ἐπισκοπῆς καὶ μητροπόλεως καὶ αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας, ἵνα μὴ οὐδαμῶθεν οὐδεμία ἐγερθῇ παρατήρησις, ἥτις ἐν ἀδελφικῇ παρρησίᾳ γινομένη οὐδέποτε ἐπιφέρει ψυχρότητα σχέσεων μεταξὺ Ἐκκλησιῶν, ὡς ἢ «Ἀναπλάσις» ἔγραψε νομίσασα ὅτι ἢ «Ἐκκλησιαστ. Ἀλήθεια» ἐταράχθη ἐκ φληναφημάτων δημοσιογραφικῶν ἀναξίων προσοχῆς. Ὅτε ἐγράφοντο τὰ περὶ προσφωνήσεως τοῦ σεβασμιωτ. μητροπολίτου κ. Θεοκλήτου, ὑπ' ὅψιν εἶχεν ἢ «Ἀλήθεια» συνδιάλεξιν τινα τοῦ γερασμίου προέδρου τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος μετὰ συντάκτου τινὸς ἐφημερίδος ἐπισκεψαμένου αὐτόν, τὰ δὲ γραφέντα ἐν τῷ «Ἀγῶνι» ἔδει νὰ διαψευσθῶσιν ἀμέσως ἢ κατόπιν ἐπισήμως, ὅπερ οὐπὼ ἐγένετο· καὶ οὕτω μένουσιν ἀδιάψευστοι τέως αἱ δηλώσεις ὅτι ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν ἐστὶ μητροπολίτης ὅλων τῶν ἐλλήνων καὶ ὅτι ὁ δεῖνα προϊστάμενος μεγάλης τινὸς καὶ ἐπιφανεστάτης Ἐκκλησίας ἀδυνατεῖ νὰ πράξῃ τὸ δέον. Ἀπέναντι τούτων, περὶ ὧν ἠρωτήσαμεν τὰς ἀναγραφάσας αὐτὰ ἐφημερίδας, ἵνα βεβαιώσωσιν ἢ οὐ τὸ ὑποστατὸν αὐτῶν, καὶ ἐφ' ὧν ἐξεφράσαμεν τὴν γνώμην ἡμῶν ὑπὸ αἵρεσιν, οὕτως εἶπεῖν, κατὰ νομικοῦς, ἢ φίλη «Ἀναπλάσις» βεβαιοῖ ἡμᾶς ὅτι «ἢ ἐν Ἑλλάδι ἱεραρχία δὲν διίστάται αὐτὴν πρὸς τὴν ἱεραρχίαν τοῦ Οἴκουμενικοῦ Θρόνου, οὐδὲ κατέχεται ὑπὸ βλέψεων ἀλαζονικῶν καὶ ὑπερφιάλων, . . . ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ μητροπολίτου Ἀθηνῶν, ἢ Μ. τοῦ Χ. Ἐκκλησία ἔχει ἕνα τῶν γνησιωτάτων φίλων, τῶν ποθούντων νὰ ἐκλάμψῃ ἐν ὅλῳ τῷ γοήτρῳ αὐτοῦ τὸ κύρος τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὡς κέντρου τῆς Ὁρθοδοξίας».

Αἱ διαβεβαιώσεις αὗται δίδονται βεβαίως ἐξ ἰδίας εὐθύνης καὶ προαιρέσεως τοῦ τῆς «Ἀναπλάσεως» συντάκτου, ὅστις ἀνέγνω ὅτι ἢ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» δις ἐμνήσθη κα-

МЕЧНИКОВА

τὰ καθήκον τοῦ νέου μητροπολίτου Ἀθηνῶν μετὰ πολλῆς εὐλαβείας καὶ μετὰ πολλῆς τιμῆς πρὸς τὴν δεκαετῇ ποιμαντικὴν αὐτοῦ δράσιν, γνωρίσασα ταύτην τοῖς ἐν τῷ κλίματι τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου πανιερωτάτοις ἱεράρχαις, οἵτινες ἐπίσης εἰσὶ φίλοι τοῦ γοήτρου τῆς ἐν Ἑλλάδι ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας· ὥστε παράδοξον εἰς ἡμᾶς φαίνεται τὸ διαβεβαιοῦν ὅτι ἑλλήν ἱεράρχης, λαμπρὰ γνωρίσματα συνέσεως καὶ πείρας ποιμαντορικῆς δούς. ἡδύνατο νὰ ᾔη οὐχὶ φίλος τοῦ γοήτρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἀρὰ γε δύναται νὰ εἴπῃ ἡ «Ἀναπλάσις» ὅτι ἑλλήν ἀρχιερεὺς, ὅσπου ἐκ τῶν ὁστέων καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς ἡμῶν γενόμενος, εὐρεθήσεται ποτε ἐχθρὸς τοῦ γοήτρου τούτου, ἢ τοῦλάχιστον ἀδιαφόρως ἔχων πρὸς αὐτό;

Τόσον γινώσκουμεν πάσας ταύτας τὰς ἀληθείας, ὅσον ἐγινώσκουμεν καὶ τὰς συγχαρητικὰς προσρήσεις, ἃς ὁ παναγιώτατος οἰκουμενικὸς πρωθιεράρχης ἐπέστειλε τηλεγραφικῶς τῷ σεβασμιωτάτῳ μητροπολίτῃ τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ, τηλεγραφικῶς ἡμῖν γενομένη γνῶστί. Ἀλλ' ἐν ἐπισήμῳ συγχαρητικῷ τηλεγραφημάτων οὐδόλως ἄλλως ἡδύναντο τὰ πράγματα νὰ λεχθῶσιν ἢ ὡς ἐλέχθησαν, καὶ μάλιστα πρὸ τῶν λεπτομερειῶν τῆς ἐκλογῆς καὶ τῶν μετ' αὐτὴν, ὧν ἐλάβομεν γνῶσιν ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς ἐφημερίσι γραφέντων, αὐταῖς σχεδὸν λέξεσιν ἐν πάσαις, καὶ μέχρι σήμερον δυστυχῶς μὴ διαφευσθέντων. Ἀλλὰ ἐπίσημοι σχέσεις ἐκκλησιαστικαὶ ἐμφαίνονται καὶ δηλοῦνται διὰ τῶν ἐπισήμων γραμμάτων, οὐχὶ δὲ διὰ τῶν ἄρθρων τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».

Ἀκριβῶς δὲ τὸ συμπέρασμα τοῦ παρόντος ἁρθρου προέρχεται λογικῶς ἐκ τῶν τελευταίων τούτων λέξεων. Ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως συγχαίρει ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ φρονούσα ὅτι τηροῦνται παρὰ πάσαις ταῖς ἀγίαις ὀρθοδόξοις τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαις οἱ ἱεροὶ κανόνες πάντες, αἱ συνήθειαι καὶ αἱ διατυπώσεις, οἱ συνοδικοὶ τόμοι καὶ οἱ στηριχθέντες ἐπὶ τούτων ἀνθρώπινοι νόμοι, ὧν ἐμνήσθημεν τῇ 15ῃ νοεμβρίου· ἡ «Ἐκκλησια-

στικὴ Ἀλήθεια» ἐπὶ ταῖς ἀναγραφείσαις ἐν ταῖς ἐφημερίσι λεπτομερείαις τῆς ἐκλογῆς καὶ τῶν μετ' αὐτὴν—μὴ διαφευσθείσαις ἐπισήμως ἄχρι σήμερον—καταπλαγεῖσα διετράνωσε τὴν ἀπορίαν καὶ ἐκπληξιν αὐτῆς. Πῶς ἐκ τούτων δύναται νὰ ἐπέλθῃ παρεξήγησις εἰς τὰς σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν (κατὰ τὰς ἐν τῇ «Ἀναπλάσει» λέξεις) ἀγνοοῦμεν ἡμεῖς· διὸ καὶ βεβαιοῦμεν αὐτὴν ὅτι τὸ κρίνειν τὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς τοῦ προέδρου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, γενομένης ἐκ μεταθέσεως, οὐδεμίαν ἐπιφέρει ψυχρότητα τοῖς εὐφρονόσι καὶ σοφοῖς, οἵτινες καὶ ἐλεγχόμενοι ἀγαπῶσι τὸν ἐλέγχοντα. Ἐν δὲ ταῖς στήλαις τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» οὔτε τοῦτο ἐγένετο, ἀλλ' ἐξεδηλώθη ἡ ἐκπληξίς ἡμῶν ἐπὶ τοῖς ἐν Ἀθήναις πραχθεῖσι τε καὶ λεχθεῖσιν, ὡς ἐν Ἀθήναις ἐξεδηλώθη κατὰ πληξίς ἐπὶ τοῖς ὑφ' ἡμῶν γραφεῖσι. Βεβαιωθήτωσαν ὁ συντάκτης τῆς «Ἀναπλάσεως» καὶ πᾶς ὁ συμφρονῶν αὐτῷ ὅτι, ἐπὶ ἀθετήσῃ ἢ λησμοσύνῃ τυχόν τῶν κειμένων ἱερῶν διατάξεων καὶ συνηθειῶν καὶ διατυπώσεων καὶ συνοδικῶν τόμων ὅπουδῆποτε γινομένη δέον νὰ ἐκπληττῶνται πάντες οἱ ἐν τῷ θεοσώστῳ βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐν πάσαις ταῖς εὐσεβέσι χώραις εὐσεβεῖς καὶ ὀρθόδοξοι χριστιανοί, γινώσκοντες ὅτι ἄνωθεν ἡμῖν ἐπιτάττεται «Μὴ μεταίρειν ὅρια αἰῶνια, ἃ οἱ Πατέρες ἔθεντο.»

ΔΗΛΩΣΙΣ

Ἐπειδὴ οὖν τῇ λήξει τοῦ τρέχοντος ἔτους ἐστὶν ἀνάγκη, ἵνα γένηται ἡ ἐκκαθάρισις τῶν λογαριασμῶν τῶν ἐνοριῶν, τῶν λαμβανουσῶν τὰ ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων ἐκδιδόμενα «Εὐαγγελ. διδάγματα», παρακαλοῦνται αἱ καθυστεροῦσαι χρήματα ἢ φυλλάδια ἐνορίαι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ὅπως σπεύσωσι νὰ ἐκκαθαρίσωσι τοὺς λογαριασμοὺς αὐτῶν, μέχρι τῆς 31 τοῦ παρόντος μηνός.

Ἐκ τοῦ γραφείου.

ΝΕΑ ΕΠΙΣΗΜΑ ΤΕ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΔΙΔΟΜΕΝΑ
ΠΡΟΣ ΚΡΙΣΙΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ
ΤΩΝ ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΩΝ*

Καὶ αὐθις πρὸς διασάφηνσιν.

(Ἀπάντησις πρὸς τὴν καθηγητήν τῆς Ἀκαδημίας
τοῦ Καζάν κ. Α. Θ. Γουσεφ).

Ἡ βᾶσις τῆς διδασκαλίας, ἥς αἱ τῶν παλαιο-
καθολικῶν Ἐκκλησίαι ἔχονται στερεῶς καὶ ἦν προ-
τιθεῖσιν εἰς τοὺς πιστοὺς εἰδικῶς περὶ τοῦ Filioque,
ἀναζητητέα

α] Ἐν ταῖς ἀπαντήσεσιν, ἃς ἡ ἐπιτροπὴ τῆς
Ροττερδάμης ἀπηύθυνε πρὸς τὴν συστάσαν ὑπὸ τῆς
ἀγιωτάτης Συνόδου τῆς Ρωσσίας ἐπιτροπὴν περὶ
τοῦ ζητήματος τῆς ἐνώσεως τῆς ἀνατολικῆς καὶ
τῆς δυτικῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ β] ἐν ταῖς
ἐξ ἐκείναις θέσεσι τῆς ὁγδόης συνεδρίας τοῦ ἐν Βόν-
νη κατὰ τὸ ἔτος 1875 συνεδρίου, αἵτινες ὁμοφώνως
ἐγένοντο δεκταὶ ὑπὸ τῶν παρόντων αὐτόθι πολυ-
πληθῶν ἀντιπροσώπων τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Αἱ θέσεις αὗται, ἃς ἡμεῖς οἱ ἐν τῇ δύσει καὶ
νῦν, ὅπως καὶ πρότερον, κατὰ τὴν γενομένην ἐν
Βόννη συμφωνίαν, ἐπιδοκιμάζομεν ὑπὸ τὴν ἔν-
νοιαν τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας, καὶ
αἵτινες ἐλήφθησαν ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ ἁ-
γίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, εἰσὶν αἱ ἐξῆς:

1. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ Πατρὸς, ὡς
τῆς ἀρχῆς, αἰτίας καὶ πηγῆς τῆς Θεότητος (Περὶ ὁρθ. φρονήμ.
1. Κατὰ Μανιχ. 4).

2. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δὲν ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ Υἱοῦ, διότι
ἐν τῇ Θεότητι ὑπάρχει μόνον μία ἀρχή, μία αἰτία, ἐξ ἧς
προέρχεται πᾶν ὅ,τι ὑπάρχει ἐν τῇ Θεότητι (Ἐκδ. ὁρθ. πί-
στεως 1, 8 «ἐκ τοῦ Υἱοῦ δὲ τὸ Πνεῦμα οὐ λέγομεν, Πνεῦμα
δὲ Υἱοῦ ὀνομάζομεν»).

3. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ Πατρὸς δι'
Υἱοῦ (Ἐκδ. ὁρθ. πίστ. 1, 12 «τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκφαντο-
ρικὴ τοῦ κρυφίου τῆς Θεότητος δύναμις τοῦ Πατρὸς μὲν δι'
Υἱοῦ ἐκπορευομένη». Αὐτόθι. «Υἱοῦ δὲ Πνεῦμα, οὐχ ὡς ἐξ αὐτοῦ,
ἀλλ' ὡς δι' αὐτοῦ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον». Κατὰ Μανιχ.
5. «Διὰ τοῦ λόγου αὐτοῦ ἐξ αὐτοῦ τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ ἐκπο-
ρευόμενον. Περὶ τρισ. ὕμνου 28. «Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκ τοῦ Πα-
τρὸς διὰ τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου προΐον». Ὁμιλ. εἰς τὸ Σάβ. 4
«αὐτοῦ» ἡμῖν ἐστὶ τὸ λατρευόμενον. . . Πνεῦμα ἅγιον τοῦ Θεοῦ
καὶ Πατρὸς, ὡς ἐξ αὐτοῦ ἐκπορευόμενον, ὅπερ καὶ τοῦ Υἱοῦ λέ-
γεται, ὡς δι' αὐτοῦ φανερούμενον καὶ τῇ κτίσει μεταδιδόμενον,
ἀλλ' οὐκ ἐξ αὐτοῦ ἔχον τὴν ὑπαρξίν).

4. Τὸ Ἅγ. Πνεῦμά ἐστιν εἰκὼν τοῦ Υἱοῦ, τῆς εἰκόνος
τοῦ Πατρὸς, (Ἐκδ. ὁρθ. πίστ. 1, 13, «εἰκὼν τοῦ Πατρὸς ὁ
Υἱός, καὶ τοῦ Υἱοῦ τὸ Πνεῦμα»), προερχομένη ἐκ τοῦ Πα-

τρὸς καὶ ἐν τῷ Υἱῷ ἀναπαυομένη ὡς ἐκφαντικὴ δύναμις αὐ-
τοῦ (Ἐκδ. ὁρθ. πίστ. 1, 7 «αὐτοῦ Πατρὸς προερχομένη καὶ ἐν
τῷ Λόγῳ ἀναπαυομένη καὶ αὐτοῦ οὕσαν ἐκφαντικὴν δύναμιν».
Αὐτόθι 1, 12 «Πατήρ . . . διὰ Λόγου προβολεὺς ἐκφαντορικοῦ
Πνεύματος»).

5. Τὸ Ἅγ. Πνεῦμά ἐστιν ἐνυπόστατον πρόβλημα ἐκ τοῦ
Πατρὸς ἴδιον τοῦ Υἱοῦ, ἀλλ' οὐκ ἐκ τοῦ Υἱοῦ, διότι ἐστὶ τὸ
πνεῦμα τοῦ στόματος τῆς Θεότητος ἐξαγγελτικὸν τοῦ λόγου (Περὶ
τρис. ὕμν. 28 «τὸ Πνεῦμα ἐνυπόστατον ἐκπόρευμα καὶ πρό-
βλημα ἐκ Πατρὸς μὲν, Υἱοῦ δέ, καὶ μὴ ἐξ Υἱοῦ, ὡς πνεῦμα
στόματος Θεοῦ, λόγου ἐξαγγελτικόν»).

6. Τὸ Ἅγ. Πνεῦμα ἀποτελεῖ τὸ μέσον μεταξὺ τοῦ Πα-
τρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ διὰ τοῦ Υἱοῦ συνάπτεται μετὰ τοῦ Πα-
τρὸς (Ἐκδ. ὁρθ. πίστ. 1, 13 «μέσον τοῦ ἀγεννήτου καὶ δι'
Υἱοῦ τῷ Πατρὶ συναπτόμενον»).

Ἰδοὺ αἱ θέσεις, ἃς ἡμεῖς, κατὰ τὴν ἐπελθοῦ-
σαν ἐν Βόννη, ὡς εἴρηται, ἀμοιβαίαν μεταξὺ ἡμῶν
καὶ τῶν ἀνατολικῶν συμφωνίαν, ἀνεγνωρίσαμεν
ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας,
ἀναγνωρίζομεν νῦν καὶ πάντοτε θέλομεν ἀναγνωρί-
ζει.

«Τόσον νῦν ἠνώθημεν!», παρετήρησε τό-
τε ὑπὸ τὸ κράτος μεγάλης χαρᾶς ὁ Δοιλιγγέρος διὰ
τάς ἐκτεθείσας ἀνωτέρω ἐξ θέσεις: «οἱ θεολόγοι δὲ
γινώσκουσιν ὅτι διὰ τούτου τὸ περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύ-
ματος ζήτημα κυρίως εἰπεῖν ἐξαντλεῖται ἐπομένως
περὶ τοῦ ζητήματος τούτου μεταξὺ ἡμῶν (τῶν δυ-
τικῶν καὶ ἀνατολικῶν) δὲν ὑπάρχει πλέον δογματι-
κὴ ἀντιλογία. Εἴθε τὸ σημεῖον τοῦτο, ἐν ᾧ ἠνώθη-
μεν ἐνταῦθα, νὰ γίνῃ ἀποδεκτὸν ὑπὸ τῶν ἀνατολι-
κῶν Ἐκκλησιῶν ἐν πνεύματι εἰρήνης καὶ διακρίσεως
μεταξὺ δόγματος καὶ θεολογικῆς γνώμης». Ἡ εὐ-
χὴ αὕτη τοῦ Δοιλιγγέρου ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἐπι-
κρατοῦσαν ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ τάσιν τῶν
κυρίων Γουσεφ, Μάλτσεφ καὶ λοιπῶν, ἔμεινε δυσ-
τυχῶς ἄχρις ὥρας *pium desiderium*. Δὲν ἐπλη-
ρώθη ἡ εὐχὴ αὕτη, διότι οἱ εἰρημένοι κύριοι δὲν
κάμνουν: διάκρισιν μεταξὺ δόγματος καὶ θεολογι-
κῆς γνώμης: οὗτοι δὲν εὐχαριστοῦνται εἰς τὰς ἐκ-
τεθείσας θέσεις ἐκ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμα-
σκηνοῦ ὡς τὸ δόγμα τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ θέλου-
σιν, ὡς θὰ ἴδωμεν, νὰ ἐπιβάλλωσιν ἡμῖν τοῖς δυτι-
κοῖς τὴν διδασκαλίαν περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ
ἁγίου Πνεύματος ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς. Ἀμέσως
ὁμῶς θὰ γίνῃ κατὰ ὅλην πόσον ἀδίκως πράττουσιν
οὗτοι τοῦτο.

Ὁ κύριος Γουσεφ, ὡς φαίνεται, συχνάκις
σφάλλεται προκειμένου περὶ τῆς διδασκαλίας τῶν

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 494—496.

* Ἰδὲ ἔχθεσιν περὶ τοῦ συνεδρίου τῆς Βόννης τοῦ 1875 σελ.
92 ἐξ. (ρωσσ).

δυτικῶν παλαιοκαθολικῶν Ἐκκλησιῶν. Οὗτος προ-
σπαθεῖ νὰ ἀποδείξῃ ἡμῖν πολλά, περὶ ὧν δὲν ἀμ-
φιγνοοῦμεν, καὶ πολλά νὰ διαφιλονεικῇ, ἅπερ
δὲν ἀνάγονται εἰς τὴν δογματικὴν διδασκαλίαν τῆς
ἡμετέρας Ἐκκλησίας, μάλιστα δὲ καὶ ἀντιφάσκου-
σι πρὸς αὐτήν. Κατὰ τὴν ἡμετέραν σαφὴ καὶ πλη-
ρὴ πεποίθησιν ἡ διδασκαλία αὕτη ἐστὶ καθ' ὁλο-
κληρίαν σύμφωνος πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀρ-
χαίας ἀδιαίρετου Ἐκκλησίας τῶν πρώτων ὀκτὼ ἑκα-
τονταετηρίδων, καὶ πᾶσα Ἐκκλησία δεχομένη τὴν
διδασκαλίαν ταύτην εἶνε ὀρθόδοξος καθολικὴ Ἐκ-
κλησία. Ἀλλ' ὅμως ἐν ἐν τούτῳ δὲν πρέπει τις νὰ
παρίδῃ, ὅπερ ἡμεῖς καὶ ἀνωτέρω ἐθίξαμεν καὶ περὶ
οὗ καὶ ἐνταῦθα, ἕνεκα τῆς σπουδαιότητος τοῦ πρά-
γματος, ἐπιθυμοῦμεν νὰ ὁμιλήσωμεν λεπτομερέστε-
ρον ἔτι.

Ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς ἐμφανίσεως τοῦ χριστια-
νισμοῦ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιστήμη ἐν τοῖς κόλποις
τῆς Ἐκκλησίας προσεπάθει, ὡς ἤδη εἴρηται, ἐπὶ
μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὀρθῶς καὶ βαθέως νὰ κατανοή-
σῃ τὴν ἀπανταχοῦ ἀνεγνωρισμένην καὶ στερεῶς
καθωρισμένην δογματικὴν διδασκαλίαν. Ἀλλὰ
λέξεσι πρὸς τὰ δόγματα τῆς ἀδιαίρετου Ἐκκλησίας
ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐστρέφετο ἡ **θεολο-
γικὴ θεωρία**, αἱ ἐπιστημονικαὶ δὲ ὑποθέσεις, ἃς
αὕτη ἐποιεῖτο ἀναφορικῶς πρὸς τὸ περιεχόμενον ἢ
κυρίως εἰπεῖν τὴν ἔννοιαν τῶν δογμάτων, ἐν τοῖς
διαφόροις τμήμασι τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἀπέβαινον
ὅμοιοι. Κατάφωρον παράδειγμα ταύτης ἀνομοιό-
τητος χρησιμεύει ἡ διάφορος ἀντίληψις τῆς σχέ-
σεως τοῦ Ἀγ. Πνεύματος πρὸς τὸν Πατέρα καὶ τὸν
Υἱόν, ὡς αὕτη ἀνεπτύχθη ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ ἐν
τῇ Δύτει. Τὸ δόγμα ἔχει οὕτω· τὸ ἅγιον Πνεῦμα
ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ Πατρὸς, συμπροσκυνεῖται καὶ
συνδοξάζεται τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ, ἐλάλησε διὰ
τῶν προφητῶν (τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον,
τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συν-
δοξαζόμενον, τὸ λαλήσαν διὰ τῶν προφητῶν). Ἀλλ'
ἡ θεολογικὴ θεωρία, ὅπως ἐν τῇ Ἀνατολῇ οὕτω
καὶ ἐν τῇ Δύτει, προῦχώρησε πολὺ περαιτέρω
τοῦ περιεχομένου τοῦ δόγματος ἐν οἷς ἐκεῖ μὲν
δυσχυρίζετο ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται
μόνον ἐκ τοῦ Πατρὸς (ἐκ Πατρὸς μόνου), ἐνταῦ-
θα δὲ ὅτι ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ
Υἱοῦ (ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ). Ἡμεῖς οἱ ἐν τῇ Δύ-
σει προθύμως ἀνεγνωρίσαμεν ὅτι ἡ προσθήκη καὶ
ἐκ τοῦ υἱοῦ (Filioque) εἰς τὸ σύμβολον δὲν εἶνε δό-
γμα, ὅτι δὲ οὐχὶ κανονικῶς εἰσῆχθη εἰς τὸ σύμβο-
λον καὶ δύναται ἢ ὀφείλει νὰ ἐκβληθῇ ἐξ αὐτοῦ.

Ἀλλ' ἂν ὅμως ἡ ἀντίληψις τῶν ἀνατολικῶν λογίων
«ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς» (ἐκ Πατρὸς μόνου) ἦτο πρά-
γματι δόγμα, καὶ αὕτη ὡσαύτως θὰ ἠδύνατο ἢ
ἀναγκαίως θὰ ὤφειλε νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὸ σύμβολον.
Ἀλλ' ἂν τοῦτο συνέβαινεν, ἡ Ἐκκλησία θὰ διέβλε-
πε καὶ ἐνταῦθα τοιαύτην ἐπίσης ἀντικανονικὴν
ἐπέκτασιν τοῦ συμβόλου, οἷον καὶ ἐν τῇ προσθήκῃ
τοῦ Filioque.

Ἐντεῦθεν νομίζομεν φανερόν ὡς ὁ ἥλιός ἐστιν
ὅτι ὅπως τὸ δυτικὸν Filioque, οὕτω καὶ τὸ ἀνατο-
λικὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς μόνου οὐδὲν ἄλλο εἰσὶν ἢ ὀ-
ψεῖς θεολογικῆς θεωρίας, εἰς ἃς ἐξ ἴσου προσήκει
νὰ ἐπαφῇ ἐλευθερία, ἀλλ' αἵτινες ὅμως οὐδαμῶς
ἀφωρῶσιν εἰς τὴν οὐσίαν τῆς χριστιανικῆς πίστεως.
Αἱ τοιαῦται καὶ αἱ παρεμφερεῖς αὐταῖς θεωρίαι εἶνε
καὶ μένουσιν ἐξαγόμενα ἐπιστημονικά. Αὗται ἔχου-
σι μεγάλην βεβαίως σημασίαν διὰ τὴν βαθυτέραν
κατάληψιν τῆς δογματικῆς διδασκαλίας καὶ ὑπὸ
τὴν ἐποψὶν ταύτην εἶναι ἄξιοι προσοχῆς, ἀλλὰ δέον
νὰ μένωσιν ἐκεῖνο τὸ ὅποιον εἶνε, **ἀνθρώπιναι
δηλαδὴ σκέψεις περὶ τοῦ δόγματος** καὶ οὐχὶ
θετικὴ διδασκαλία τῆς πίστεως (nicht Glaubens-
sätze).

(ἔπεται συνέχεια)

ΣΧΕΣΙΣ ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΝ*

Ἡ ἀρχὴ τῆς φιλοσοφίας.

... Τῆς γὰρ θείας σοφίας καὶ ἀρετῆς καὶ δυνά-
μεως οὐ μόνον τὸ ἀγαθοποιεῖν ἀλλὰ καὶ κείνο μάλι-
στα, τὸ διὰ κακῶν τῶν ἐπινοηθέντων πρὸς τινων
ἀγαθόν τι καὶ χρηστὸν τέλος ἀποτελεῖν» (Στρωμ. I
XVII 801. IV 1296).

Ὁ Κλήμης, δὴλον ὅτι, ἐξαίρων διὰ τούτων τὸ
καθολικὸν τῆς θείας προνοίας καὶ τὴν ἀγαθοποιόν
αὐτῆς σημασίαν, ἥς ἕνεκα αὕτη τὴν ἐκ κακῆς προθέ-
σεως ἐπὶ μέρους ἀποκαλυπτομένην ὑπὸ τοῦ διαβό-
λου ἀλήθειαν μεταστρέφει καὶ μετὰγει εἰς ἀγαθόν
καὶ χρηστὸν τέλος, ἀλλαχοῦ τείνει νὰ ἐξασφαλίσῃ
τὴν σημασίαν αὐτῆς τῆς ἀληθείας ὡς ἀληθείας, ἀνε-
ξαρτήτως τῆς ἀξιοπιστίας καὶ τοῦ σκοποῦ, τοῦ ταύ-
την ὁμολογοῦντος. Ὑποδεικνύει λοιπὸν «εἰς τοὺς λέ-
γοντας τὴν φιλοσοφίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ὀρμᾶσθαι»,
ὅτι ὁ διάβολος εἰς ἄγγελον φωτός μετασχηματιζόμε-
νος, κατὰ τὴν Γραφὴν, ἀγγελικὰ καθ' ὁμοιότητα ἐνερ-
γείας καὶ ὠφέλιμα προφητεύει, εἰ καὶ ὁ σκοπὸς αὐ-

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 304—305.

Ὁ Κλήμης μὴ συμμεριζόμενος τὴν γνώμην τῶν
λεγόντων ὅτι ἡ φιλοσοφία «ἐκ τοῦ διαβόλου τὴν κί-
νησιν ἴσχει», πῶς ἄρξ γε διέκειται πρὸς τὴν ἑτέραν
γνώμην, ἡ ὁποία ἐπίσης ἦτο διαδεδομένη ἐν τοῖς
χριστιανοῖς τῆς ἐποχῆς ταύτης, ὅτι ἡ φιλοσοφία
τυγχάνει προῦν τοῦ ἀνθρωπίνου λογισμοῦ;

Ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς, ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ τῶν Στρωματέων κεφ. XIV σελ. 809, οἷονεὶ ἐπιχειρῶν νὰ ἐκφράσῃ τὴν τελικὴν αὐτοῦ γνώμην περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς φιλοσοφίας λέγει τὰ ἐπόμενα· «εἴτ' οὖν κατὰ περιπτώσιν φαίνονται ἀποφθέγγεσθαι τινα τῆς ἀληθοῦς φιλοσοφίας τοὺς Ἕλληνας, θείας οἰκονομίας ἡ περιπτώσις· οὐ γὰρ ταυτόματον ἐκθειάτῃ τις διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς φιλοτιμίαν· εἴτε κατὰ συντυχίαν οὐκ ἀπρονόητος ἡ συντυχία· εἴτε φυσικὴν ἔννοιαν ἐσχηκέναι τοὺς Ἕλληνας λέγει, τὸν τῆς φύσεως δημιουργὸν ἕνα γινώσκον, καθ' ὃ καὶ τὴν δικαιοδύνην φυσικὴν εἰρήκαμεν· εἴτε μὴν κοινὸν ἐσχηκέναι νοῦν, τίς ὁ τοῦτου πατὴρ καὶ τίς κατὰ τὴν τοῦ νοῦ διανομὴν δικαιοδύνη, σκοπήσωμεν». Τὸ χωρίον τοῦτο τὸ ἐκ πρώτης ὄψεως σαφές φαινόμενον, πλησιέστερον ἐξεταζόμενον, παρέχει δυσκολίας δεομένας διασφήσεως. Ἡ σημασία τῶν ὄρων «περιπτώσεως» καὶ «συντυχίας», «φυσικῆς ἐννοίας» καὶ «κοινοῦ νοῦ» συγχέεται ὑπὸ τινων². Ὁ δὲ Κλήμης χαρακτηρίζεται σκοτεινὸς καὶ ταυτολόγος ἐν αὐτοῖς, ὧν ἡ ἐρμηνεία ἀποβαίνει διὰ τοῦτο ἀπαραίκτητος πρὸς κατάληψιν τοῦ χωρίου.

τοῦ χωρίου.
 Ὁ Πλουτάρχος ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «περί
 εἰμαρμένης» (τόμ. VIII 262) προσδιορίζει τὴν δι-
 φοράν τῆς σημασίας τῶν λέξεων «αὐτομάτου» καὶ
 «τύχης». Ἐπειδὴ δὲ ὁ Κλήμης ἐναλλάττει ἐν τῷ
 προκειμένῳ χωρίῳ τὰς λέξεις **αὐτόματον** καὶ **περί-**
πτωσιν, **δυναμέθω**, τῷ Πλουτάρχῳ ἐν τῇ παρούσῃ
 περιστάσει χρώμενοι ὡς ὁδηγῷ, νὰ ἐρμηνεύσωμεν
 τοὺς ὅρους **περίπτωθιν** καὶ **δυντυχίαν**, τὸν μὲν, ὡς
 τὴν ἐξ ὠρισμένης ἐνεργείας αὐτόματον ἐκδήλωσιν τοῦ
 δυνατοῦ, τὸν δὲ ὡς τὸ τυχαῖον ἐν τοῖς κατὰ προαί-
 ρεσιν³. Ὁ Κλήμης δηλαδὴ, λέγων ὅτι οἱ Ἕλληνες φι-
 λόσοφοι ἀπεφθέγγαντό τινα τῆς ἀληθοῦς φιλοσοφίας
κατὰ περίπτωθιν, θέλει νὰ δηλώσῃ τὴν αὐτόματον

1. Ἐπιμένομεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ χωρίου τούτου καὶ περὶ λίαν σαφοῦς, διότι ὑπῆρξαν τινες, ἐξ αὐτοῦ συμπεράναντες ὅτι ὁ Κλήμης θεωρεῖ μίαν τῶν πηγῶν τῆς φιλοσοφίας καὶ τὸν διάβολον, ὅπερ δὲν εἶνε ἀληθές (Faye).

2. Hofstede 'de Groot.

3. Ὡς τὸ ἐφ' ἡμῖν τοῦ ἐνδεχομένου· οὕτως ἡ τύχη τοῦ αὐτομάτου. Ἔστι δ' ἐκατέρου ἐκάτερον σύμπτωμα, τὸ μὲν αὐτόματον τοῦ ἐνδεχομένου, ἡ δὲ τύχη τοῦ ἐφ' ἡμῖν, καὶ τοῦτου οὐχ ἄπαντος, ἀλλ' ὅπερ ἂν κατὰ προαίρεσιν ᾗ· δι' ὃ τὸ μὲν αὐτόματον κοινὸν ἐμφύχων καὶ ἀψύχων· ἡ δὲ τύχη ἴδιον ἀνθρώπου, ἥδη πράττειν δυναμένου (περὶ εἰμαρμένης 262).

ἐν τῷ πνεύματι τῶν φιλοσόφων ἔλλαμψιν τῆς ἀληθείας, ὡς ἐν αὐτοῖς τοῖς νόμοις τῆς νοήσεως ἐγκειμένης καὶ ὑπὸ ὁρισμένης περιστάσεως ἐκδηλουμένης, οἷα π. χ. τυγχάνει ἡ περὶ τὰ νοητὰ ἀσχολία. Λέγων δὲ ὅτι τοῦτο ἐγένετο κατὰ δυνευσίαν, ἐννοεῖ τὴν ἐκ συμπτώσεως ἀπροσδόκητον εὐρεσιν τῆς ἀληθείας εἴτε ζητουμένης, εἴτε μὴ, οἷα π. χ. ἡ κατὰ συμβεβηκὸς γνωριμία τῶν ἐλλήνων φιλοσόφων μετὰ τῶν ἐβραϊκῶν βιβλίων. Ἐκ τῶν δύο δὲ ἄλλων ὁρων, ἡ μὲν «**φυσικὴ ἔννοια**» δηλοῖ τὰς ἐμφύτους ἐννοίας, ἃς ἀλλάχου ὁ Κλήμης καλεῖ στωικοφιλωνικῶς τὸ μὲν «**σπέρματα ἀληθείας**» (VI VII 281) ὡς δυνάμει οὕτως ἐν τῇ φύσει ἡμῶν ἀληθείας, ἐντεθείσας κατὰ τὴν πλάσιν ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ· τὸ δὲ «**θρησκευτὰ σπέρματα**» (I III 257), ὡς πρὸς ἐκδήλωσιν ἐπιτηδεύουσιν καὶ αὐξήσιν· τὰ δὲ «**ἐμφύδμημα Θεοῦ**» (Παιδ. Α. Γ. 257) καὶ «**ἀπόρροισαν θεϊκὴν**» (Προτρ. 173), ὡς ἀπαύγασμα οὕτως τῆς θείας ἐν ἡμῖν δυνάμεως. Ἐξ αὐτῶν πηγάζει πᾶσα γνῶσις καὶ ἐπιστήμη⁴, ὧν κυριωτάτη τυγχάνει ἡ γνῶσις τοῦ Θεοῦ, δι' ἣν ἰδίως καὶ ἐδημιουργήθη ὁ ἄνθρωπος⁵ καὶ διακρίνεται τῶν ἄλλων ζώων, διότι μόνον αὐτῷ, κατὰ Κλήμεντα, «**ἐννοια κατὰ τὴν δημιουργίαν ἐνέσταται Θεοῦ**» (VI II 412). Ἐὰν δὲ Ξενοκράτης ὁ Καρχηδόνιος (;) καὶ Δημόκριτος ὁ Ἀβδηρίτης οὐδ' ἀπὸ τῶν ἀλόγων ζώων ἀποκλείουσι τὴν περὶ τοῦ θεοῦ ἔννοιαν, «**πολλοὺ γὰρ καὶ δεῖ, λέγει ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς, ἄμμορον εἶναι θείας ἐννοίας τὸν ἄνθρωπον, ὅς γε τοῦ ἐμφυδμήματος ἐν τῇ γενέσει μεταλαβεῖν ἀναγέγραπται καθαρωτέρας οὐδίας παρὰ τὰ ἄλλα ζῶα μεταδόντων**» (V XII 129). Ὑπὸ δὲ τὸν «**κοινὸν νοῦν**» ὁ Κλήμης ἐννοεῖ τὴν ἐν τῷ παντὶ διακεχυμένην καὶ τὰ πάντα διαπερῶσαν θεϊαν λογικὴν δύναμιν, ἡ ὁποία ἐκφαίνεται ὡς σοφὴ μὲν καὶ σκόπιμος τοῦ παντός διάταξις ἐν τῷ φυσικῷ κόσμῳ, ὡς φρόνησις δὲ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ λόγος· «**τὴν κυριωτάτην**» ὡς ἀλλάχου λέγεται, καὶ «**πολυποικίλον δοξίαν**» τοῦ Θεοῦ, ἐξ ἧς λαμβάνουσι πνεῦμα αἰσθηδύως⁶ οἱ σοφοὶ τῇ διανοίᾳ, ἐπιτηδεύουσιν

ρῆς ἐν τε τῷ φυσικῷ καὶ λογικῷ κόσμῳ ἐκδήλωσις λαμβάνει καὶ ἀνάλογον προσηγορίαν⁸. Πολυμερὴς οὖσα ἡ φρόνησις, λέγει ὁ Κλήμης, δι' ὅλου τοῦ κόσμου τεταμένη διὰ τε τῶν ἀνθρωπίνων ἀπάντων καθ' ἕκαστον αὐτῶν λαμβάνει τὴν προσηγορίαν· καὶ ἐπειδὴν μὲν ἐπιβάλλῃ τοῖς πρώτοις αἰτίοις, **νόησις** καλεῖται. Ὅτι ἂν δὲ ταύτην ἀποδεικτικῶς λόγῳ βεβαιώσῃται, γνῶσις τε καὶ σοφία καὶ ἐπιστήμη ὀνομάζεται. Ἐν δὲ τοῖς εἰς εὐλάβειαν συντείνουσι γινομένη, καὶ ἄνευ θεωρίας παραδεξαμένη τὸν ἀρχικὸν λόγον, **πίστις** λέγεται· καὶ τοῖς αἰσθητοῖς πιστωσαμένη, τὸ γε δοκοῦν ὡς ἐν τούτοις ἀληθέστατον, **δόξα** ὁρᾶται. Ἐν τε αὐταῖς μετὰ χειρουργίας πράττειν **τέχνη**· ὅπου δ' ἄνευ θεωρίας τῶν πρώτων αἰτίων, τηρήσει τῶν ὁμοίων καὶ μεταβάσει, ποιήσει τινὰ ὁρμήν καὶ σύστασιν, **ἐμπειρία** προσαγορεύεται» (VI XVII 388). Ὁ «κοινὸς νοῦς» ἀλλάχου ὑπὸ τοῦ Κλήμεντος ἐν τῇ ἀρμονίᾳ τοῦ σύμπαντος καὶ τῇ σοφῇ αὐτοῦ θεωρούμενος διακοσμήσει καλεῖται «**εὐταξία**» τοῦ Θεοῦ, ἐξ ἧς ἡμεῖς, οἱ ἄμα νοήματι γεγονότες, «**τὴν ἀρίστην**» μεταλαμβάνομεν «**καὶ βεβαιωτάτην τάξιν**» περὶ τε τὸ σῶμα, τὴν ψυχὴν καὶ τὰς πράξεις. «**Ἡμεῖς ἄμα νοήματι νήπιοι γεγόναμεν, τὴν ἀρίστην καὶ βεβαιωτάτην τάξιν παρὰ τῆς αὐτοῦ εὐταξίας μεταλαμβάνοντες· ἡ πρότερον μὲν ἀμφὶ τὸν κόσμον καὶ τὸν οὐρανόν, τὰς τε ἡλιακὰς περιδονήσεις καὶ τῶν λοιπῶν ἀστρῶν τὰς φορὰς ἀσχολεῖται. Ἐπειτα δὲ καὶ περὶ τὸν ἄνθρωπον αὐτόν· ὃν ἔργον ἡγήσαμένη μέγιστον ψυχὴν μὲν αὐτόν φρονήσει καὶ δωφροδύνῃ κατηύθυνε, τὸ δὲ δῶμα κάλλει καὶ εὐθυθυμῖα συνεκεράσατο· περὶ δὲ τὰς πράξεις τὸ τε ἐν αὐτοῖς κατορθοῦν καὶ τὸ εὐτακτὸν ἐνεπνεύσατο τὸ αὐτῆς**» (I. Β. 286 Παιδ.).

Ἐκ τῶν λεχθέντων ἐξάγεται ὅτι «**ὁ κοινὸς νοῦς**» οὐ μόνον τυγχάνει ὁ αὐτὸς κατ' οὐσίαν τῇ **φυσικῇ ἐννοίᾳ** ἢ τῷ σπέρματι τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ἄμα καὶ ὁ τροφὸς τοῦ σπέρματος δι' οὗ τὸ δυνάμει ἐν ἡμῖν ὑπάρχον ἐκδηλοῦται, αὐξάνει, ἀναπτύσσεται, παρουσιαζόμενον ἐν τῇ τελείᾳ αὐτοῦ μορφῇ ὡς τὴν δύναμιν ἐκείνην, ἣν καλοῦμεν ἀνθρώπινον λόγον, δι' οὗ θεωρεῖται, κρίνεται καὶ εὐρίσκεται ἡ ἀλήθεια. Ὁ δὲ τῶν σπερμάτων τῆς ἀληθείας φυτουργὸς ἐν τῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων Θεός, αὐτὸς εἶνε καὶ ὁ τούτων τροφός, ὁ ἀναπτύσσων καὶ ζωογονῶν τὰ σπέρματα διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ ἐν τῷ παντὶ ἐπομβρουμένου θεοῦ Λόγου, ἣν ὁ Κλήμης ἀποκαλεῖ ἐνταῦθα **κοινὸν νοῦν**. «**Ψυχὴ ψυχῇ καὶ πνεῦμα πνεύματι δυναπτόμενα**

4. Ὁ γεωργὸς οὐ μόνον πυροῦς, σπείρει δὲ καὶ τὰ ἄλλα σπέρματα κριθᾶς τε καὶ κυάμους καὶ πίσσα καὶ ἄρακα καὶ τὰ κηπευόμενα καὶ αὐθεντικὰ σπέρματα.

5. Ἀνθρώπος προηγουμένως γέγονεν εἰς ἐπίγνωσιν Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ γεωμετρεῖ καὶ γεωργεῖ καὶ φιλοσοφεῖ (VI 288).

6. Τὸ δὲ (πνεῦμα αἰσθηδύως) οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ φρόνησις» (VI 388).

σφᾶς αὐτοὺς πρᾶσθησαντες» (I IV 716). «**τὴν φρόνησιν**», ὑφ' ἣν νοεῖται οὐ μόνον ἡ λογικὴ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου δύναμις⁷, ἀλλὰ καὶ ἡ δι' ὅλου τοῦ κόσμου

7. (Φρόνησις) ἐστὶ δύναμις τῆς ψυχῆς θεωρητικῆς τῶν ὄντων καὶ τοῦ ἀκολουθοῦ, ὁμοίου τε καὶ ἀνομοίου, διακριτικῆς τε αὐτῇ καὶ συνθετικῆς καὶ προστακτικῆς καὶ ἀπαγορευτικῆς καὶ τῶν μελλόντων καταστοχαστικῆς (VI 385).

σμου τεταμένη σοφία, ἧς ἡ πολύτροπος καὶ πολυμε-

8. Περὶ διττοῦ τῆς φρονήσεως γένους, τῆς τε «καθόλου, οἰκούσης τὴν σοφίαν καὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ» (κόσμον), καὶ τῆς ἐπὶ μέρους τῆς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, μεταβαλλούσης κατὰ τὰς ποικίλας ἐκφάνσεις καὶ προσηγορίαν, διδάσκει καὶ ὁ Φίλων παρὰ πλησίον τῷ Κλήμεντι (I Ἀλλ. νόμων 542 Περὶ Φυτουργ. 218 θ.).

κατὰ τὴν τοῦ λόγου ὁπορὰν, αὖξει τὸ καταβληθὲν καὶ ζωογονεῖ (Στρ. Ι. 689).

Ἐπιστρέφοντες ἤδη, μετὰ τὸν καθορισμὸν τῆς σημασίας τῶν μνημονευθέντων ὁρων, εἰς τὸ ἐξεταζόμενον χωρίον βλέπομεν ὅτι δὲν πρόκειται ἐν αὐτῷ περὶ τεσσάρων τρόπων εὐρέσεως τῆς ἀληθείας ἀλλὰ περὶ ἑνὸς, τοῦ διὰ τοῦ ἀνθρωπίνου λόγου, φυσικῶς ἐνεργοῦντος, δυναπικυρῶντος εἰς τὴν εὐρεσιν ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς ἀληθείας καὶ δευτερευόντων τινῶν αἰτίων, τυχαίων μὲν κατὰ τὸ φαινόμενον θεωρουμένων, περιλαμβανομένων ὅμως ἐν τῇ τὰ πάντα ἐγκολπουμένῃ καὶ διὰ πάντων διικνουμένῃ καθολικῇ τῆς θείας προνοίας ἐνεργείᾳ.

(ἔπεται συνέχεια)

Θεόδωρος Εὐδρατιάδης.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ «ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ»

Τὸ «γνῶθι σαυτὸν» τοῦτ' ἔπος μὲν οὐ μέγα, ἔργον δ' ὅπου Ζεὺς μόνος ἐπίσταται βροτῶν. Σοφὴ δὲ καὶ τὸ «μὴδὲν ἄγαν» αἰνήσαν περισσῶς.

Δύ' ἐστὶ, κατὰ Πλούταρχον, τῶν Δελφικῶν γραμμάτων τὰ μάλιστα ἀναγκαιότατα πρὸς τὸν βίον, τὸ «γνῶθι σαυτὸν» καὶ τὸ «μὴδὲν ἄγαν». Ἐκ τούτων γὰρ ἥρτηται καὶ τὰλλα πάντα. Ταῦτα γάρ ἐστὶν ἀλλήλοις συνωδὰ καὶ σύμφωνα, καὶ διὰ θατέρου θάτερον εἰκε δηλοῦσθαι κατὰ δύναμιν. Ἐν τε γὰρ τῷ γινώσκειν ἑαυτὸν περιέχεται τὸ μὴδὲν ἄγαν, καὶ ἐν τούτῳ τὸ γινώσκειν ἑαυτόν.

Καὶ παρὰ τούτου λοιπὸν τοῦ φιλοσόφου καὶ παρὰ τῶν ἄλλων πάντων ὁμολογεῖται ὅτι τὸ γνῶθι σαυτὸν εἶναι τὸ μέγιστον τῶν ἀγαθῶν καὶ τὸ πρῶτον ἅμα καθῆκον τοῦ ἀνθρώπου. Καίτοι πολλὰς τὰς δυσχερείας παρέχει ἡ τοιαύτη γνῶσις ὁφείλει ὁ ἄνθρωπος οὐ μόνον ταύτας παντὶ τρόπῳ νὰ προθυμῇται, καθ' ὅσον δύναται, νὰ νικᾷ, ἀλλὰ καὶ τὰς μυρίας τέχνας νὰ ματαιοῖ, δι' ὧν ἡ φιλαυτία πειράται νὰ καλύπτῃ αὐτῷ τὰς ἰδίας ἀτελείας καὶ κακίας. Διὰ τούτων τῶν μυρίων τεχνῶν ἐπιχειρεῖ ὁ ἄνθρωπος καίτοι ὁμολογεῖ τὴν σπουδαιότητα αὐτῆς νὰ ἀποφεύγῃ τὴν ἀκριβῆ κατὰ τὸ δυνατόν γνῶσιν αὐτοῦ, καὶ ἔχει ἴσως δίκαιον· διότι μία τοιαύτη ἐπιχείρησις θὰ ἦτο ἐπικίνδυνος ὡς συνεπαγομένη τὴν ἀποκάλυψιν τῆς ἀθλιότητος αὐτοῦ. Ἀλλ' ὅμως ἐν ᾧ πάσῃ τέχνῃ καὶ μηχανῇ φεύγει τὴν τοιαύτην γνῶσιν, εἶναι πάλιν ἀληθὲς ὅτι κατὰ παράδοξόν

τινα τρόπον διώκει δύο πράγματα παντάπασιν ἐναντία, φεύγει δηλονότι καὶ διώκει ἅμα ταύτην. Συμβαίνει λοιπὸν καὶ ἐνταῦθα ὅτι καὶ εἰς τὸ ἡδὺ καὶ τὸ ἐναντίον τούτου, τὸ λυπηρόν· τούτων ὥσπερ ἐκ μιᾶς κορυφῆς, κατὰ Πλάτωνα, συνημμένων ὁ διώκων καὶ λαμβάνων τὸ ἕτερον ἀναγκάζεται ὑστερον νὰ λαμβάνῃ καὶ τὸ ἕτερον.

Οὕτω φεύγομεν μὲν τὴν γνῶσιν ἡμῶν αὐτῶν· διότι, ὡς ἐλέγομεν, τὸ ἐναντίον ποιοῦντες κινδυνεύομεν νὰ ἀποκαλύψωμεν τὴν ἡμετέραν ἀθλιότητα καὶ τὰ ἡμέτερα ἐλαττώματα, διώκομεν δὲ πάλιν ταύτην· διότι ἡ μεγίστη ἡδονὴ ἀνδρὸς ματαίου καὶ ἀλαζόνος εἶναι νὰ θαυμάζῃ τὴν ιδέαν τὴν περὶ αὐτοῦ σχηματιζομένην. Αὕτη ἡ ιδέα εἶναι ἡ πηγὴ πάσης αὐτοῦ ἡδονῆς, εἰς ταύτην συνάπτει πᾶν ὅ τι αὐτῷ ἀρέσκει, εἰς οὐδὲν δ' ἄλλο ἀρέσκεται ἢ εἰς ὅ τι συμβάλλεται εἰς τὸ νὰ ἀνυψώσῃ, νὰ μεγαλοποιήσῃ, καὶ ζωηρότεραν αὐτὴν καταστήσῃ. Ἀμφότεραι αὗται αἱ τάσεις, ὧν ἡ μὲν κινεῖ ἡμᾶς εἰς τὴν γνῶσιν ἡμῶν αὐτῶν, ἡ δὲ ἀφίστησιν ἡμᾶς ἀπὸ ταύτης, εἶναι ἐξ ἴσου φυσικαὶ εἰς τὸν ἀνθρώπον· γεννῶνται ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς καὶ συνάπτονται ἀμφότεραι ὥσπερ ἐκ μιᾶς κορυφῆς, καίτοι ἀντίθετοι κατὰ τὸ φαινόμενον.

Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν ἐπιθυμεῖ μὲν νὰ ἐξετάσῃ ἑαυτόν· διότι εἶναι μάταιος, ἀποφεύγει δὲ πάλιν τοῦτο· διότι μάταιος ὧν δὲν ἀνέχεται νὰ βλέπῃ τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ καὶ τὰς ἀτελείας. Ὅπως λοιπὸν τὰς δύο ταύτας ἐπιθυμίας διαλλάξῃ πολεμούσας καταφεύγει εἰς τέχνην ἀξίαν τῆς ματαιότητος αὐτοῦ, δι' ἧς κατορθοῖ νὰ ἱκανοποιῇ ἀμφοτέρας· τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ πάντα καὶ τὰς ἀτελείας πάσας καλύπτων διὰ πέπλου καὶ ἐξαλείφων ἀπὸ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ, καταλείπει ἐκείνας μόνας τὰς ιδιότητας καὶ ἐκεῖνα μόνα τὰ χρώματα, ἅτινα εἶναι ἱκανὰ νὰ παραστήσωσιν αὐτὸν ὑψηλότερον εἰς τοὺς ἰδίους ὀφθαλμούς. Ταύτας τὰς ιδιότητας εἰς τυχὸν δὲν ἔχῃ, φαντάζεται αὐτάς, καὶ εἰς πάλιν δὲν εὕρισκῃ αὐτάς ἐν ἑαυτῷ, τὰς ζητεῖ ἐν ταῖς γνώμας τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἢ εἰς τὰ ἐξωτερικὰ πράγματα, ἅτινα προσάπτει εἰς τὴν ιδέαν αὐτοῦ, ὥσει ἀπετέλουν μέρος αὐτῆς. Οὕτως ἀλλοτρίοις χρώμασι καὶ σχήμασι χήτει οἰκείων, κατὰ Πλάτωνα, κοσμούμενος εὕρισκεται μακρὰν ἅμα καὶ πλησίον ἑαυτοῦ· θεωρεῖ ἑαυτὸν ἀδιαλείπτως, ἀλλ' οὐδέποτε καθαρὸν καὶ ἀληθῆ· διότι ἀντὶ νὰ ἴδῃ ἑαυτὸν βλέπει μόνον τὸ φᾶσμα τὸ ἐξ αὐτοῦ σχημα-

τιζόμενον. Ὅταν π. χ. εἷς τῶν ἀγρίων καὶ ἀνθρωποφάγων θεωρῇ ἑαυτόν, οὐδὲν ἄλλο βλέπει ἢ φάσμα τι ὅμοιον πρὸς τὴν ἐν τῷ ὕδατι εἰκόνα αὐτοῦ, θεωρῶν δὲ αὐτὸν δεξιὸν τοξότην ἢ ἀλιέα, δεσπότην πενιχροῦ οἴκου ἢ φονεύσαντα τὸν δεῖνα ἢ τὸν δεῖνα ἐχθρὸν, κατέχεται ὅλος ὑπὸ τούτων τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν ἐξωτερικῶν ἀντικειμένων τῶν ἀνανεούντων αὐτάς, διέρχεται δ' οὕτως ὅλον τὸν βίον χωρὶς διόλου νὰ σκεφθῇ περὶ τούτου τοῦ μορίου τοῦ ὄντος αὐτοῦ, ὅπερ σκέπτεται καὶ κρίνει, χωρὶς διόλου νὰ ἐπιμεληθῇ νὰ μάθῃ τί εἶναι τοῦτο, πόθεν ἔρχεται, τί θὰ ἀποβῇ, οὐδὲ περὶ ἐκείνου, ὅπερ δύναται νὰ καταστήσῃ αὐτὸν εὐτυχῇ ἢ δυστυχῇ.

Τοῦτο τὸ πάθος δὲν πρέπει νὰ φαντασθῶμεν ὅτι πάσχει μόνον οὗτος ὁ ἄγριος καὶ ἀνθρωποφάγος, ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι πάντες, ὧν καὶ αὐτῶν ἡ ματαιότης καὶ ἀλαζονεία οὐδόλως ἀλλοιότερον ἐνεργεῖ τῶν ἀθλίων τούτων ἀγρίων λαῶν· διαφέρουσι μόνον ὅτι κάλλιον αὐτοὶ κοσμοῦσι ταύτην τὴν εἰκόνα, ἥτις εἶναι τὸ ἀντικείμενον τοῦ πρὸς ἑαυτοὺς ἔρωτος. Ὁ στρατηγὸς θεωρῶν ἑαυτὸν βλέπει φάσμα ἐπὶ ἵππου ἡγούμενον τῆς στρατιᾶς καὶ ἐπιτάττον· ὁ ἡγεμὼν βλέπει ἄνδρα πολυτελεῖ ἐσθῆτα ἐνδεδυμένον, ὃν μετὰ πολλοῦ σεβασμοῦ θεῶνται πολλοὶ καὶ πείθονται αὐτῷ· ὁ ἄρχων βλέπει καὶ αὐτὸς ἄνδρα περιβεβλημένον πολλὴν καὶ καλὸν κόσμον τῆς ἀξίας αὐτοῦ, ὃν οἱ ἄλλοι σέβονται ὡς δυνάμενον νὰ ποιήσῃ τὸ ἀγαθὸν ἢ τὸ κακόν· ἡ κενόδοξος γυνὴ βλέπει εἰδῶλον θέλγον διὰ τοῦ κάλλους αὐτοῦ τοὺς ὁρῶντας· ὁ φιλάργυρος, ὃν «οὐδὲ ὁ οὐρανὸς τέρπει, ὅτι μὴ χρυσίον φέρει, οὐδὲ ὁ ἥλιος εὐφραίνει, ἐπειδὴ μὴ χρυσᾶς ἀκτῖνας ἀφίπσιν,» βλέπει ἑαυτὸν μετὰ τῶν θησαυρῶν αὐτοῦ, μάτην τῶν δεομένων κεχρησμένων καὶ ἀποβλεπόντων εἰς αὐτόν· ὁ φιλόδοξος τέλος καὶ αὐτὸς βλέπει ἑαυτὸν περιστοιχιζόμενον ὑπ' ἀνθρώπων ταπεινουμένων πρὸ τοῦ μεγαλείου αὐτοῦ. Οὕτως ἕκαστος εἰς πάσας αὐτοῦ τὰς πράξεις, ὧν ἀρχὴ εἶναι ἡ φιλαυτία, οὐδὲν ἕτερον θηρεύει ἢ νὰ προσθέτῃ πάντοτε εἰς τὴν ιδέαν, ἣν περὶ αὐτοῦ ἔχει, νέον κόσμον καὶ νέους τίτλους.

Οἱ ἄνθρωποι λοιπὸν σχηματίζουν ἰδέαν περὶ αὐτῶν συγκεχυμένην, λίαν διάφορον τῆς ἀληθοῦς, δυναμένην ὅμως νὰ ὑπαγορεύῃ εἰς τὸ πνεῦμα αὐτῶν πᾶν ὅ,τι περικυκλοῖ καὶ ἀρέσκει αὐτοῖς. Ἐνεκα τούτου τρέμουσι τὴν ἐρημίαν, ἣν οἱ θελήσαντες εἰλικρινῶς καὶ μετὰ τῆς δυνατῆς

ἀκριθείας νὰ ἐξετάσωσιν ἑαυτοὺς καὶ γνωρίσωσι τοῦναντίον ἡγάπησαν. Τὸ αἷτιον τούτου τοῦ φόβου δὲν εἶναι ἐν μόνον, ἀλλὰ πλείονα· πρῶτον ὅτι ἐν τῇ ἐρημίᾳ καθαρώτερον ἑαυτοὺς βλέποντες ταράσσονται ὑπὸ τῆς ὀψευς τῆς ἀθλιότητος καὶ τῶν ἐλαττωμάτων αὐτῶν. Τοῦτο εἶναι ἴσως ἐν τῶν αἰτίων τῆς ταραχῆς καὶ λύπης αὐτῶν, δὲν εἶναι ὅμως τὸ μόνον· τὸ ἀληθέστερον αἷτιον εἶναι ὅτι δὲν βλέπουσιν ἐνταῦθα ἑαυτοὺς ἱκανῶς, τὰ δὲ πράγματα τὰ ἀνανεοῦντα τὴν ιδέαν τοῦ ἐγὼ εἶναι πολὺ ὀλιγώτερα. Αὕτη ἡ ιδέα ἐνεποίει αὐτοῖς χαρὰν ἐν τῇ ἄλλοτε εὐτυχίᾳ, ἡ χαρὰ δὲ αὕτη λείπει ἐν τῇ παρούσῃ δυσμενείᾳ, εἰς ἣν περιέπεσον. Μάτην πειρῶνται νὰ ἀσχοληθῶσι περὶ ἑαυτῶν ἐν τῇ ἐρημίᾳ· τὰ χρώματα τῶν σχηματιζομένων εἰκόνων εἶναι ἐνταῦθα πολὺ ἀμαυρότερα ἐκείνων, ἅτινα τὰ ἐξωτερικὰ ἀντικείμενα ἄλλοτε παρείχον. Οἱ ἐν τέλει ὄντες ἐμάνθανον τότε παρὰ πάντων τῶν προσπιπτόντων αὐτοῖς καὶ ἱκετευόντων ὅτι ἦσαν ἰσχυροί, ὅτι ἠδύναντο νὰ ὠφελήσωσιν ἢ νὰ βλάψωσιν, ὅτι ἦσαν κύριοι ζωῆς καὶ θανάτου. Μυρία πράγματα ἐξήγειρον ζωηρῶς ἐν αὐτοῖς τὴν ιδέαν τοῦ ἐγὼ συνημμένην μετὰ τινος τερπνῆς ιδιότητος. τῆς τοῦ μεγάλου, τοῦ ἰσχυροῦ. τοῦ σεβαστοῦ. Διὰ ταύτην τὴν ἑλλειψὶν τὴν λίαν ἐπαισθητὴν αἱ ἐρημοὶ καὶ οἱ μεμονωμένοι τόποι προξενοῦσι λύπην καὶ ἀνίαν εἰς τοὺς ματαίους καὶ φιλοδόξους ἄνδρας· διότι οὐδεὶς τώρα προσέρχεται, ὅπως προσέσθῃ αὐτοῖς καὶ ἱκετεύσῃ, οὐδένα τώρα περὶ αὐτῶν λόγον ἀκούουσιν, ἐν ᾧ ἡ ἐπιθυμία αὐτῶν εἶναι πάντες μόνον περιαὐτῶν, περὶ οὐδενὸς δὲ ἄλλου πράγματος, νὰ ὁμιλῶσι.

Τοῦτο τὸ πάθος ἡ φιλαυτία ὁμολογεῖ εἰλικρινῶς, ὅταν δὲν ὑποκρίνεται, ἀποκαλύπτουσα μετ' ἀφελείας, ὅ,τι αὐτῇ ἀρέσκει ἐν ταῖς ἐπιπόνοις ἀσχολίαις, ἃς ἀναθέτει εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Τούτων αἱ μᾶλλον ἐπίπονοι εἶναι αἱ τῶν ὁμιλούντων δημοσίᾳ, ὅποιαί αἱ τῶν δικηγόρων. Οὗτοι εἶναι ἡναγκασμένοι νὰ πληρῶσι τὴν κεφαλὴν αὐτῶν μυρίων δυσαρέστων ὑποθέσεων, νὰ φροντίζωσι νὰ ζητῶσι λέξεις καὶ φράσεις εἰς σύνθεσιν καὶ ἐπιτέλεσιν τῶν λόγων αὐτῶν, νὰ ἐξαντλῶσι τὰς σωματικὰς καὶ πνευματικὰς αὐτῶν δυνάμεις ἐπὶ ὕλης, ἣν εὐθὺς ὡς ἐκπληρώσωσι τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν εἶναι ἔτοιμοι νὰ λησμονήσωσιν· ἀλλ' ἐπειδὴ πολλὰ ἐν τούτῳ τῷ ἐπαγγέλματι ὑπάρχουσι τὰ ἀνανεοῦντα τὴν ιδέαν τοῦ ἐγὼ, ὅσοι τοῦτο πράττουσιν ἐν τιμῇ λησμονοῦν

τες τοὺς μακροὺς καὶ συνεχεῖς πόνους αὐτῶν πιστεύουσιν ὅτι εἶναι οἱ εὐδαιμονέστατοι τῶν ἀνθρώπων. Ὅτι τοῦτο εἶναι ἀληθὲς μανθάνομεν παρὰ τινος τῶν παλαιῶν ρητόρων περὶ τούτου τοῦ πράγματος ὁμιλοῦντος. «Οὐδὲν ἡδύτερον ἀνδρὶ ἐντίμῳ, γεννηθέντι δι' ἡδονὰς ἐντίμους, ἢ νὰ βλέπῃ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ πάντοτε γέμουσαν ἀνδρῶν, νὰ ἡξεύρῃ δὲ ὅτι αἱ πολλαὶ αὗται καὶ πυκναὶ ἐπισκέψεις δὲν γίνονται εἰς αὐτὸν διότι εἶναι πλούσιος, οὔτε ἐξ ἐλπίδος τῶν ἐπισκεπτομένων ὅτι θὰ γείνωσι κληρονόμοι αὐτοῦ, οὔτε δι' ἀρχὴν τινα, ἣν κέκτηται, ἀλλὰ μόνον ἕνεκα αὐτοῦ· ἢ νὰ βλέπῃ ἔτι ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ θεραπενόμενοι διὰ τὸν πλοῦτον δι' ἐλπίδα κληρονομίας, καὶ αὐτοὶ οἱ ἐν μεγίστῃ δυνάμει καὶ τιμῇ ὄντες προσέρχονται αὐτῷ, καίπερ πτωχῶ πυκνὰ ὄντι ἢ νέῳ, ὅπως ἀναθέσωσιν αὐτῷ τὰς ιδίας ἢ τὰς τῶν φίλων ὑποθέσεις. Ὑπάρχει τι ἐν τῷ πλούτῳ ἢ ἐν τῷ μεγαλείῳ τὸ δυνάμενον νὰ παρὰσχῃ ἡδονὴν ὁμοίαν πρὸς ἣν ὁ ῥήτωρ αἰσθάνεται, ὅταν βλέπῃ ἀνδρας ἐπιφανεστάτους, σεβαστοὺς διὰ τὴν ἡλικίαν καὶ πιστευομένους ὑπὸ πάντων τῶν ἀνθρώπων νὰ ὁμολογῶσιν ὅτι, καίπερ πλοῦτον ἄφθονον κεκτημένοι καὶ ἀπολαύοντες, δὲν ἔχουσιν ὅμως τὸ πρῶτον καὶ μέγιστον τῶν ἀνθρωπίνων προτερημάτων, ὅπερ μόνον ὁ ῥήτωρ κέκτηται; Τί δὲ νὰ εἰπῶ περὶ τοῦ πλήθους τῶν ἀνδρῶν τῶν προσερχομένων, ὅπως συνοδεύσωσιν αὐτὸν, ἢ τῶν προπορευομένων αὐτοῦ· περὶ τῆς λάμπειας, μεθ' ἧς ἐμφανίζεται εἰς τὸ δημόσιον, περὶ τοῦ σεβασμοῦ, ὃν ἀπονέμουςιν εἰς τὰς κρίσεις αὐτοῦ, περὶ τῆς χαρᾶς, ἣν αἰσθάνεται, ὅποτε ἀνιστάμενος ὅπως ὁμιλήσῃ ἐνώπιον ἀνθρώπων ἐν σιωπῇ ἀκροωμένων, βλέπει ἔνθεν μὲν τὰ ὄμματα πάντων πρὸς αὐτὸν ἐστραμμένα, ἔνθεν δὲ ἕτερον πλῆθος σπεῦδον καὶ συνωθούμενον, ὅπως ἀκούσῃ αὐτὸν, ὅστις ὁμιλῶν ἐγγαράσσει εἰς πάντα τὰ πνεύματα ὅσας ἐκ τῶν παρισταμένων εἰς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐκλέγει εἰκόνας». Ταῦτα ἐποίουν τοῦτον τὸν ρωμαῖον ῥήτορα νὰ ὑπομένῃ μετὰ καρτερίας τοὺς πολλοὺς πόνους καὶ τὴν πολλὴν ἀπῳδίαν τούτου τοῦ ἐπαγγέλματος· ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι οἱ ἔργα ἐπίπονα ἢ ἐπικίνδυνα πράττοντες, ἐὰν μετὰ τῆς αὐτῆς ἀφελείας ὡμίλουν, θὰ ἔλεγον ἡμῖν ὅτι τὸ ἀρέσκον αὐτοῖς συστέλλεται εἰς ταύτην τὴν ὑπὸ τῶν ἄλλων τιμωμένην καὶ σεβομένην ιδέαν τοῦ ἐγώ.

Ἐκ τούτων πάντων βλέπει τις ἱκανῶς τίνι τρόπῳ ἡ φιλαυτία μεταχειρίζεται τὰ ἐξωτερικὰ

ἀντικείμενα, ὅπως εὐχαριστήσῃ τὰς δύο ταύτας φυσικὰς κλίσεις εἰς τὸν ἄνθρωπον, νὰ γνωρίσῃ ἑαυτὸν ἅμα καὶ νὰ ἀγνοῇ, οὐδόλως μὲν ἐπιτρέπουσα αὐτῷ νὰ θεωρῇ ἑαυτὸν ἄλλως ἢ δι' ιδέας σκοτεινῆς καὶ συγκεχυμένης, ἥτις ὅμως οὐδὲν ἐλάττωμα οὐδὲ ἀτέλειαν οὐδεμίαν αὐτῷ παρίστησιν, προστιθεῖσα δὲ εἰς ταύτην τὴν ιδέαν πᾶν ἀντικείμενον ἐξωτερικὸν δυνάμενον νὰ προσάψῃ εἰς αὐτὴν εἰκόνα τινὰ ψευδοῦ μεγαλείου. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν εἶναι ἱκανὸν νὰ πορίσῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἣν ζητεῖ ἡσυχίαν καὶ ἡδονὴν, οὐδὲ νὰ ἀπομακρύνῃ αὐτὸν ἀπὸ τῆς γνώσεως τῶν ἐλαττωμάτων αὐτοῦ τῆς τοσαύτης φρικῆς εἰς αὐτὸν ἐμποιοῦσης. Διὰ ταῦτα, ὅπως τὴν ὄψιν ταύτην ἀποφύγῃ, ἔχει ἀνάγκην πολλῶν ἄλλων ἔτι μηχανῶν. Ἐὰν ζητήσῃ τὴν ἀποφυγὴν ταύτην ἐκτὸς ἑαυτοῦ, οὐδὲν θὰ κατορθώσῃ· διότι μυρία πράγματα δύνανται καὶ ἐνταῦθα νὰ θέσωσι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ· θὰ ἴδῃ τὴν εἰκόνα αὐτῶν εἰς πάντα τὰ ἐλαττώματα τῶν ἄλλων, ὧν τὴν ὄψιν οὐδόλως θὰ δυνήθῃ νὰ ἀποφύγῃ, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς τούναντίον τῆς περιεργείας θὰ θεωρήσῃ. Ἐπειδὴ λοιπὸν οὐδὲν πλεόν ἀνύτει ἐκτὸς ἑαυτοῦ ἢ ἐν ἑαυτῷ, εἶναι πολὺ πιθανὸν ὅτι, ἐὰν ὁ φόβος νὰ ἴδῃ ἑαυτὸν τοιοῦτον, ὁποῖος τῷ ὄντι εἶναι, ἐποίησεν αὐτὸν νὰ ἐξέλθῃ ἐκτὸς ἑαυτοῦ, ἢ αὐτοῦ εἰκὼν, ἣν θὰ παραστήσωσιν αὐτῷ τὰ ἐξωτερικὰ ἀντικείμενα, θὰ ἀναγκάσῃ αὐτὸν νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν εἰς ἑαυτὸν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, ἃν καὶ πάλιν εὐρίσκηται ἐν αὐτῷ.

(Ἔπεται συνέχεια).

Θ. Παπαθεοδώρου.

ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΤΜΝΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΩΜΙΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΕΥΦΗΜΙΑΝ

Ἡ ὀρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἐν ταῖς μνήμαῖς τῶν ἁγίων καὶ τῶν μαρτύρων εἰδυῖα τὸν Θεὸν ἐνδοξαζόμενον, δις τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν μνήμην τῆς ἁγίας Εὐφημίας ἀξιοχρέως τελεῖ. Ἐν μὲν τῇ 15' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς τοὺς ἀθλητικούς ἀγῶνας καὶ τὸ μακάριον αὐτῆς τέλος ἐξυμνοῦσα¹· ἐν δὲ

1. Συναξαριστὴς Νικοδήμου. Μνήμη τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος καὶ πανευφήμου Εὐφημίας.

Βυζαντινὸν μηνολόγιον. Εὐφημίας μάρτυρος.

Μορσελιανὸν μηνολόγιον. Τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Εὐφημίας τῇ 15' Σεπτεμβρίου.

τῇ ἰα' Ιουλίου τὸ γεγονός γεραίρουσα θαῦμα, δι' οὗ τὴν ἀλήθειαν αὐτῆς ἐπεβεβαίωτε τοῦ ὅρου τῆς πίστεως, ἣν ἡ ἐν Χαλκηδόνι γενομένη Δ' οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἐξέθετο³.

Τοῦ ἐνδόξου τούτου θαύματος μνεία γίνεται ἐν ἀπάσαις ταῖς εἰς τὴν παρθενομάρτυρα ἐξυφασμέναις ὑμολογίαις καὶ ᾠδαῖς, καὶ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὑπομνήμασι καὶ συναξαρίοις ὅτι παρόντων ἔτι τῶν πατέρων ἐν Χαλκηδόνι ἐγένετο. Ταῦτα δ' ἐπικυροῖ καὶ πιστοῦται ἐπιστολῇ τοῦ Θεοσυλλέκτου τῶν πατέρων, ἣν ἔπεμψαν Λέοντι τῷ Ρώμης ἐπισκόπῳ, τὰ δοξάντα καὶ πεπραγμένα δηλώσοντες. Χωρίον γὰρ τι τῆς ἐπιστολῆς οὕτως ἔχει:

«Θεὸς ἦν ὁ ἐνεργῶν καὶ ἡ τὸν σύλλογον τῷ νυμφῶνι στεφανοῦσα καλλίνικος Εὐφημία, ἡ ὥστερ οἰκείαν ὁμολογίαν τῆς πίστεως παρ' ἡμῶν δε-

Τυπικὸν Χ. αἰῶνος (Πατριακῆς βιβλιοθήκης ἀριθ. 266). Τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας ἐπὶ Διοκλητιανοῦ βασιλέως. Συναγόμεθα ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτῆς οἴκῳ ἐν τῷ Πετρίῳ.

Τυπικὸν τῆς Μ. Ἐκκλησίας (Alex. Dimitrievski). Τῆς ἁγίας καὶ πανευφήμου Εὐφημίας.

Τυπικὸν τῆς εὐαγῆς μονῆς τῆς Εὐεργετίδος. Τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Εὐφημίας τῆς πανευφήμου.

Τυπικὸν ἁγίου Σάββα. Τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Εὐφημίας τῆς πανευφήμου.

Ἐν τις χειρογράφους. Ἀθλήσεις τῆς ἁγίας Εὐφημίας τῆς πανευφήμου.

2. Συναξαριστὴς Νικοδήμου. Μνήμη τῆς ἁγίας καὶ πανευφήμου Εὐφημίας ὅτι τὸν Τόμον τοῦ τῆς πίστεως ὅρου τῶν 630 θεοφρόνων πατέρων τῶν ἐν Χαλκηδόνι συνελθόντων, τουτέστι τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς Δ' Συνόδου, ἐκράτουνε.

Βασιλειανὸν μηνολόγιον. Ἡ ἀνάμνησις τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἁγίας Συνόδου τῶν 630 πατέρων.

Μορσελλιανὸν μηνολόγιον. Τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Εὐφημίας τοῦ ὁρου, καὶ ἡ σύναξις τῆς ἁγίας Εὐφημίας τοῦ ὁρου.

Βυζαντινὸν ἑορτολόγιον. Ἀνάμνησις τοῦ γεγονότος θαύματος τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας.

Λαυριωτικὸς Κώδῃς ἀριθ. 39 Δ. Ἡ σύναξις ἐν τῷ ἁγίω-τάτῳ αὐτῆς μαρτυρίῳ τῷ ὄντι ἐν τοῖς Ἀντιόχου πλησίον τοῦ Λαύσου.

Τυπικὸν πατριακῆς βιβλιοθήκης. Ἡ σύναξις τῆς πανευφήμου Εὐφημίας τοῦ ὁρου.

Κανονάριον τῶν ἑορτῶν (Α. Δημητριάδου). Τῆς ἁγίας Εὐφημίας τῆς ἀρτοπωλητρίδος.

Συναξάριον τῆς μονῆς Εὐεργετίδος. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας τοῦ ὁρου τῶν πατέρων.

Τυπικὸν Βατικανοῦ. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας τοῦ ὁρου τῶν ἁγίων πατέρων.

Τυπικὸν ἁγίου Σάββα. Τῆς ἁγίας καὶ πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας ἥτοι τοῦ ὁρου τῶν πατέρων.

Χειρόγραφον Λαύρας ἀρ. 14 Γ. Ἡ σύναξις τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας τοῦ ὁρου τῆς πίστεως.

ξαμένη τὸν ὅρον, τῷ ἑαυτῆς νυμφίῳ διὰ τοῦ εὐτε-βεστάτου βασιλέως καὶ τῆς φιλογρίστου βασιλίδος προστήγαγε, πᾶσαν μὲν τῶν ἀντικειμένων ταραχὴν κατευνάσασα, τὴν δὲ τῆς ἀληθείας ὡς φίλην ὁμολογίαν κρατύνασα, καὶ χειρὶ καὶ γλώττῃ ταῖς πάντων ψήφοις ἐπιψηφίσασα πρὸς ἀπόδειξιν» (Πρακτ. τόμος Β'). Σαφέστερον δὲ ὁ Ζωναρᾶς τὸ γεγονός ἐκτίθησι (ιγ' 21—25). Περὶ δὲ τοῦ ναοῦ αὐτῆς ἀνάγνωθι Εὐάγριον Β. 3. Κωνσταντινιάδος, καὶ Κωνσταντινούπολιν Σκαρλάτου Βυζαντίου τόμ. Α', σελ. 514. Τὴν ἁγίαν Εὐφημίαν ἐγκωμίοις ἐτίμησαν.

α'] Ἀστέριος Ἀμασειᾶς γράψας «ἔκφρασιν περὶ τῆς εἰκόνης τῆς ἁγίας», ἣν ἀναφέρει ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ Ζ' Σύνοδος ἐν τῇ ἕκτῃ πράξει αὐτῆς.

Ἀρχ. Γυνή τις ἱερὰ παρθένος... Εὐρηται ἐν τῇ Πατρολογία Migne τόμ. Κ'.

β'] Εὐάγριος Σχολαστικὸς γράψας «ἔκφρασιν τοῦ εὐκτηρίου οἴκου τῆς μεγαλομάρτυρος Εὐσημίας τῆς ἐν Χαλκηδόνι, καὶ διήγησιν τῶν γενομένων θαυμάτων ἐν αὐτῇ» (Πατρολ. Migne τόμ. κς').

γ'] Κωνσταντῖνος ἐπίσκοπος Τίου⁴. Ἦκμασε κατὰ τὸ 829. ἔγραψε περὶ τῆς εὐρέσεως τοῦ λειψάνου αὐτῆς. Ἀρχ. Ἦκω τὸ ἐπίταγμα φέρων. Ἐδημοσιεύθη ἐν τοῖς Acta Sanctorum.

δ'] ὁ Μεταφραστὴς, μαρτύριον, οὗ ἡ ἀρχὴ· Διοκλητιανοῦ τὰ ρωμαίων σκήπτρα (Πατρολ. Migne τόμ. ΡΙΕ').

ε'] Θεόδωρος Βέστων (τοῦ μακαρίου Θεοδώρου Βέστωνος ἐγκώμιον, οὗ ἡ ἀρχὴ· Τίς αὕτη ἡ ἀναβάνουσα;—κντίγραφον τοῦ ὁποίου ἀποστέλλω ἤδη πρὸς δημοσίευσιν ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 56, θέσεως Δ λαυριωτικοῦ τεύχους).

ς'] Μακάριος ἱερομόναχος ὁ Μακρὴς (ἦκμασε κατὰ τὸ 1650—90), ὑπόμνημα, οὗ ἡ ἀρχὴ· Ἀλλὰ πῶς αὕτη μᾶλλον. Σῳζεται ἐν τῷ πέμπτῳ πανηγυρικῷ τῆς μονῆς Βατοπεδίου.

ζ'] Νικόδημος ἀγιορείτης, συναξάρια καὶ εἰς τὰς δύο μνήμας μετὰ σημειώσεων.

Ἦμνοι δὲ καὶ ᾠδαὶ ἐτίμησαν τὴν ἁγίαν Εὐφημίαν οἱ ἑξῆς.

α'] Ρωμανὸς ὁ μελωδός, οὗτινος τὸ κοντάκιον

3. Διαφέρει ἡ ἔκφρασις διηγήματος, ὅτι τὸ μὲν ψιλὴν ἔχει τοῦ πράγματος ἔκθεσιν· ἡ δὲ πειρᾶται θεατὰς ἐργάζεσθαι μικροῦ τοὺς ἀκούοντας· καὶ τὸ μὲν καθόλου ἐξετάζει, ἡ δὲ κατὰ μέρος.

4. Πόλις ἐν Παφλαγονίᾳ.

καὶ τρεῖς οἶκοι μόνον διεσώθησαν ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ.
28 θέσεως Γ' λαυριωτικῷ χειρογράφῳ.

«Μηνὶ σεπτεμβρίῳ».

Κονδάκιον τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας.

Ἦχος δ'. Πρὸς τὸ «Ὁ ὑψωθείς»

Ἐν τῇ ἀθλήσει σου καλῶς ἠγωνίσου,
καὶ μετὰ θάνατον ἡμᾶς ἀγιάζεις,
ταῖς τῶν θαυμάτων βλύσεσι, πανεύφημε·
ᾧθεν σου τὴν κοίμησιν τὴν ἁγίαν ὑμνοῦμεν,
πίστει καταφεύγοντες ἐν τῷ θείῳ ναῶ σου,
ἵνα ρυσθῶμεν νόσων ψυχικῶν,
καὶ τῶν θαυμάτων τὴν χάριν ἀντλήσωμεν.

(ἔπεται συνέχεια).

Ἀλέξανδρος Ε. Λαυριώτης

ΑΡΧΕΙΑ ΤΗΣ Μ. ΤΟΥ Γ. ΣΧΟΛΗΣ

Ἡ τῶν μέχρι τοῦ 1850 περὶ τῆς Σχολῆς τοῦ
Γένους ἀπολυθέντων πατριαρχικῶν γραμμάτων
ἀναγραφὴ ἐγένετο ἤδη ἐπὶ τῇ βάσει κωδίκων, ἐν
οἷς ὑπάρχουσι μεταγεγραμμένα τὰ γράμματα ταῦ-
τα· οἱ κώδικες οὗτοί εἰσιν, ὡς ὑπεδείχθη, οἱ τε τοῦ
πατριαρχικοῦ γραμματοφυλακείου καὶ οἱ τῆς Σχο-
λῆς· ἀλλ' ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσιν ἔτι γράμματά τινα
πατριαρχικά ἐπὶ μεμβράνης ἢ χάρτου, δι' ὧν ὁ τε
τῶν ἐπισήμων ἐγγράφων ἀριθμὸς, αἱ τε γνώσεις
ἡμῶν περὶ τοῦ παρελθόντος αὐτῆς ἐν τινι μέτρῳ
συμπληροῦνται.

Τῶν αὐτογράφων τούτων, τέσσαρα μὲν εἰσι
σπουδαῖα, τὸ δὲ δεύτερον αὐτῶν ἀπὸ πολλοῦ πε-
πονημένον ἦν ἡμῖν, καθότι, δωδέκατον ταχθὲν ἄνω
καὶ ὑπὸ Σεργίου Μακραίου μόνον ἀναφερόμενον, ὑπε-
τίθετό μοι τέως ὡς κανονισμὸς τῆς οἰκονομικῆς ἐν
τῇ Σχολῇ καταστάσεως καὶ λειτουργίας. Χάρις
εἰς τὴν ὁδηγίαν τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου
Σάρδεων καὶ σχολάρχου κ. Μιχαὴλ Κλεοβούλου,
πολλὴν εὐκολίαν παρασχόντος μοι καθ' ὅλην τὴν ἐν
τῷ γραμματοφυλακείῳ τῆς Σχολῆς ἔρευναν, με-
τεγράφη τὸ γράμμα τοῦτο καὶ πρέπει νὰ τύχῃ τοῦ
φωτὸς τοῦ τύπου, διότι τὰξιν τινὰ φαίνεται εἰσα-
γον ἐν τε τῇ διοικήσει καὶ τῇ οἰκονομικῇ κατα-
στάσει καὶ τῷ παιδευτικῷ τῆς Σχολῆς ἔργῳ.
Ἀλλὰ πρὸ τούτου πρέπει νὰ τάξωμεν μεταξὺ τοῦ
ἐνδεκάτου καὶ δωδεκάτου πατριαρχικοῦ γράμματος
ἕτερον ἔγγραφο ἀπολυθὲν ὑπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ πα-
τριάρχου Γαβριὴλ τοῦ ἀπὸ παλαιῶν Πατρῶν, τὸ
παρατιθέμενον ἀμέσως, τοῦτο·

Γαβριὴλ, ἐλὲψ Θεοῦ, ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταν-
τινουπόλεως νέας Ρώμης καὶ οἰκουμ. πατριάρχης.

+ *Οὐχ ὅπως ἔργον προσοφειλόμενον, ἀλλὰ δὴ
καὶ πρὸς τῷ χρησίμῳ τὸ ἀναγκαῖον πρόδηλον
ἐσχηκὸς καθέστηκε χεῖρα ἀντιλήψεως ὁρέγειν
τοῖς ἐκασταχοῦ σχολείοις τε καὶ μουσοτροφείοις|
τοῖς κατὰ καιροῦς ἐμπεπιστευμένοις τοὺς πνευ-
ματικούς οἰάκας τοῦ παγκοίνου τούτου σκάφους
τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἄλλοις φιλοθέοις ἀνδράσι
τοῦ ἡμετέρου γένους, οἷς ἐντέτηκε ζῆλος τῆς παι-
δείας πολὺς καὶ διακαέστατος καὶ ἐκ παντὸς τρό-
που πραγματεύεσθαι τὴν τῶν αὐτῶν μουσοτρο-
φείων διαμονὴν καὶ συντήρησιν καὶ τὴν προσή-
κουσαν ἐπισύστασιν καὶ ἐπὶ τὰ κρείττω φο|ρὰν
καὶ βελτίωσιν· τουτὶ δὲ οὐκ ἂν ἄλλως γένοιτο,
εἰμὴ διὰ διορισμοῦ χρηματικῶν ἐτησίων χορη-
γιῶν καὶ δόσεων εἰς μισθὸν τῶν ἐν αὐτοῖς διδα-
σκάων καὶ εἰς περίθαλψιν καὶ πο|ραμυθίαν τῶν
ἐν αὐτοῖς θαμιζόντων φοιτητῶν ἔρωτι παιδείας.
Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ ἡ κατὰ τὸ ἀγιώνυμον Ὁ-
ρος σχολὴ τῶν ἐλληνικῶν μαθημάτων ἤκμαζε
πρὸ χρό|νων τινῶν, καὶ ὄφελος οὐ μικρὸν ἐκ ταύ-
νης ἅπαντι τῷ ἡμέτερῳ γένει προσεγίνετο, ὡς
τοῖς πᾶσι καθωμολόγηται, εἴτα δὲ, συνεργίᾳ τοῦ
μισοκάλου, ἐξέλιπεν ἡ ἐκ τῆς αὐτῆς σχολῆς ὠ-
φέλεια, τῶν ἐν αὐτῇ καθηγητῶν καὶ διδασκά-
λων ἀναχωρησάντων, ἵνα μὴ εἴπω λιποταξίαν
νοσησάντων μεμπτήν· ἀλλὰ πάλιν, πρὸ καιροῦ
τινὸς, πρ|στασία φιλοθέων τινῶν εἰσῆχθησαν
ἐν αὐτῇ διδάσκαλοι τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων
ἐλληνικῶν, καὶ συνέρρευσαν καὶ μαθηταὶ ἱκα-
νοὶ, καὶ ἔκτοτε μέχρι καὶ τῆς σήμερον ὠφελεί-
ται ὁ|πωσοῦν τὸ γένος ἐκ τῆς αὐτῆς σχολῆς καὶ,
θείᾳ συνάρσει καὶ ἀντιλήψει, εἰς τὰ πρόσω χω-
ρεῖ καὶ ὁσημέραι ἐπαύξει ἡ ἐξ αὐτῆς καρποφο-
ρία καὶ λυσιτέλεια· διὰ τοῦτο, ἡμεῖς τε καὶ ἡ
περὶ ἡμᾶς ἱερὰ ὁμήγυρις, καὶ οἱ ἐνδοξότατοι καὶ
εὐγενέστατοι ἄρχοντες, καὶ οἱ τιμιώτατοι ζηλω-
ταὶ ἐπίτροποι τοῦ Κοινοῦ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χρι-
στοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας, φροντίδα γεννναίαν
κατεβαλλόμε|θα εἰς ἐπισύστασιν τῆς αὐτῆς σχο-
λῆς. Καὶ δὴ, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπινοηθείσι τρό-
ποις καὶ βοηθήμασιν, ἕνεκα τῆς εἰρημένης σχο-
λῆς, εὐρέθη εὐλογον καὶ ἀπεφάνθη καὶ τοῦτο,

* ὅπου λήγει στίχος τις ἐν τῷ πρωτοτύπῳ γράμματι,
δηλοῖ τοῦτο ἐν τῷ ἐντύπῳ ἢ κεραία.

ὅπως ἐκ τῶν διδομένων ἐτησίως πεντακοσίων γροσίων εἰς τὸ Κοινὸν τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τῶν κατὰ τὰς Σέρρας σωζομένων ὑποστατικῶν καὶ μουλκίων τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Σωτήρος ἡμῶν Χριστοῦ, Ἐσφιγμένου ἐπικεκλημένου καὶ κειμένου κατὰ τὸ ἀγιώνυμον Ὅρος τοῦ Ἀθωνος (ἅπερ πεντακῆσια γρόσια ὀφειλόμενον ἐστὶ δίδοσθαι κατ' ἔτος εἰς τὸ Κοινὸν, κατὰ τὴν ἐναγχος ἐξενεχθεῖσαν συνοδικὴν ἀπόφασιν), ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν πεντακοσίων γροσίων, τὰ διακόσια πενήκοντα γρόσια χορηγῶνται καὶ παρέχωνται καὶ δίδωνται ἀπὸ τοῦ Κοινοῦ τῇ αὐτῇ κατὰ τὸ ἀγιώνυμον Ὅρος σχολῇ, τόνδε τὸν τρόπον· ἐγχειρίζωσι δηλαδὴ ταῦτα τὰ διακόσια πενήκοντα γρόσια οἱ κατὰ κειροῦς τιμιώτατοι ἐπίτροποι τοῦ Κοινοῦ τοῖς εὐγενεστάτοις ἄρχουσιν κατὰ κειροῦς ἐπιτρόποις τῆς ἐν βασιλευούσῃ σχολῇ καθ' ἑκάστον ἔτος ἀφεύκτως, ἀναντιρρήτως τε καὶ ἀπροφασίστως. οἱ δὲ εὐγενεστάτοι ἄρχοντες ἐπίτροποι τῆς ἐν βασιλευούσῃ σχολῇ, λαμβάνοντες ταῦτα, ἐξαποστέλλουσιν εἰς τὸ κατὰ τὸ ἀγιώνυμον Ὅρος σχολεῖον τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων, εἰς παραμυθίαν καὶ ἄνεσιν τῶν τε διδασκάλων καὶ τῶν φοιτητῶν τῆς αὐτῆς σχολῆς. Ταύτης οὖν τῆς ἀποφάσεως εὐλόγου πάνυ οὔσης καὶ λυσιτελοῦς εἰς τὰ μάλιστα τῇ εἰρημένῃ σχολῇ καὶ εἰς θεοφιλεῖ σκοπὸν ἀφορώσης καὶ ὀφειλούσης ἔχειν τὸ κύρος ἀμεταποίητον, δεῖν ἔγνωμεν ἐπιδαψιλεῦσαι τῇ τοιαύτῃ ἀποφάσει τὴν δι' ἑκκλησιαστικοῦ καλάμου ἐπικύρωσιν καὶ ἀσφάλειαν. Καὶ δὴ γράφοντες διὰ τοῦ παρόντος ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα, ἐκ τῶν πεντακοσίων γροσίων τῶν διορισθέντων, κοινῇ συνοδικῇ διαγνώσει καὶ ἀποφάσει, δίδοσθαι ἐτησίως εἰς τὸ Κοινὸν τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας ἐκ τῶν κατὰ τὰς Σέρρας ὑποστατικῶν καὶ μουλκίων τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου τοῦ Ἐσφιγμένου, ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν πεντακοσίων γροσίων, τὰ διακόσια πενήκοντα γρόσια ἐγχειρίζωνται μὲν ὀφειλομένως καθ' ἑκάστον ἔτος παρὰ τῶν κατὰ καιροῦς τιμιωτάτων ζηλωτῶν ἐπιτρόπων τοῦ Κοινοῦ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας τοῖς εὐγενεστάτοις ἄρχουσιν ἐπιτρόποις τῆς ἐν

βασιλευούσῃ σχολῇ, ἐξαποστέλλονται δὲ παρὰ τῆς εὐγενείας αὐτῶν ἀσφαλῶς εἰς τὸ κατὰ τὸ ἀγιώνυμον Ὅρος σχολεῖον τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων, ὡς ἀνωτέρω διείληπται, μηδενὸς τῶν ἀπάντων δυναμένου ἐναντιωθῆναι ἐπὶ τῇ κατ' ἔτος ἀποδόσει τῶν αὐτῶν διακοσίων πενήκοντα γροσίων εἰς τὸ κατὰ τὸ ἀγιώνυμον Ὅρος σχολεῖον, ἢ ζητῆσαί ποτε ἀναιρέσαι καὶ ἀνατρέψαι, ἢ παρεμποδίσαι τρόπῳ οἰφδῆτινι, τὴν ἐτήσιον ταύτην δόσιν καὶ χορηγίαν, καὶ κατεπεμβῆναι τῇ παρούσῃ κοινῇ συνοδικῇ εὐλογοφανεῖ ἀποφάσει, τῇ ἐκ τοῦ κοινωφελοῦς καὶ συμφέροντος τὴν συμμαχίαν καὶ συνηγορίαν πλουτούσῃ καὶ θεοφιλοῦς σκοποῦ ἐχομένῃ. Ὃς δ' ἂν καὶ ὁποῖος τῷ ἀπάντων τολμήσῃ φανῆναι καταφρονητῆς καὶ ὀλίγωρος καὶ ὑπερόπτης τῆς συνοδικῆς ταύτης ἀποφάσεως, ὁ τοιοῦτος, ὡς ἀλαζὼν καὶ κακὸς τρόπος, ὑπεύθυνος ἔσεται ἀραῖς παλομυαιολαταῖς καὶ οὐ δυνήσεται ἀποφυγεῖν τὴν δικαίαν τοῦ Θεοῦ ὀργήν τε καὶ ἀγανάκτησιν, ὡς μισόκαλος καὶ ἐχθρὸς τῆς παιδείας καὶ τῆς τοῦ γένους ὠφελείας πολέμιος. Εἰς γοῦν εἰδείξιν καὶ ἀσφάλειαν ἀπελύθη καὶ γέγονε καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν σιγυλλιώδες ἐν μεμβράναις γράμμα καὶ, καταστρωθὲν ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐδόθη τῇ κατὰ τὸ ἀγιώνυμον Ὅρος σχολῇ. Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αψπβ', κατὰ μῆνα μαΐου, ἐπινεμήσεως ιε'.

† Γαβριήλ, ἐλέω Θεοῦ, ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, νέας Ρώμης καὶ οἰκουμ. πατριάρχης.

† ὁ Ἐρέσου Σαμουὴλ — † ὁ Ἡρακλείας Μεθόδιος — † ὁ Κυζίκου Ἀνθίμος — † ὁ Χαλκηδόνος Παρθένιος — † ὁ Δέρκων Ἀνανίας — † ὁ Θεσσαλονίκης Ἰάκωβος — † ὁ Κορίνθου Γαβριήλ — † ὁ Δράμας Γρηγόριος — † ὁ Χριστιανουπόλεως Ἱερεμίας — † ὁ Σοφίας Ἱερεμίας.

Ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τοῦ ἐγγράφου τούτου ἀγνώ τί δύναται τις εἰπεῖν ἀσφαλές περὶ τῶν τῆς πατριαρχικῆς ἀκαδημίας πρὸς τὴν ἀθωνιάδα σχέσεων; διατὶ λόγου χάριν οἱ ἐπίτροποι τοῦ Κοινοῦ ἔπρεπε ἵνα παραλαμβάνουσιν εἰσοδήματα μοναστηριακὰ ἐκ Σερρών καὶ ἵνα δίδωσι ταῦτα τοῖς ἐφόροις τῆς πατριαρχικῆς ἀκαδημίας, ἵνα διαβιβασθῶσι δι' αὐτῶν εἰς τὴν ἐν Ἀγίῳ Ὄρει ἀθωνιάδα ἀκαδημίαν; Βεβαίως ἠδύναντο ἵνα ἀποσταλῶσιν ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων τοῦ Κοινοῦ κατ' εὐθείαν εἰς Ἀγιον Ὅρος· τὸ δὲ στέλλεσθαι διὰ τῶν ἐφόρων

τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλης ἡμῶν ἐθνικῆς καὶ πατριαρχικῆς σχολῆς ἴσως δηλοῖ εἰδός τι ἐξερ-
τήσεως τῆς ἀθωνιάδος ἀκαδημίας ἀπὸ τῆς πα-
τριαρχικῆς ἡ εἰδός ἀπλῆς ἐποπτείας· ἔστι δὲ γνω-
στὸν ὅτι, τῷ 1805 συστήσας ὁ Ζώης Καπλάνης
τὴν ἐν Ἰωαννίνοις ἐπώνυμον αὐτῷ σχολὴν, ὑπέ-
βαλεν αὐτὴν τῇ προστασίᾳ τῆς ἡμετέρας πατριαρ-
χικῆς. Οὕτως ἐξηγῶ τὴν διὰ τῶν ἐφόρων τῆς
ἡμετέρας σχολῆς ἀποστολὴν χρημάτων εἰς τὴν
ἀθωνιάδα, οὐδεμίαν λύσιν ἐτέραν εὐρίσκων ἀπορίας.

2

Μετὰ τὸ γράμμα τοῦ Γαβριὴλ ἀριθμητέον τὸ
τοῦ Νεοφύτου τοῦ ἀπὸ Μαρωνείας.

(ἔπεται συνέχεια)

Μ. Ι. Γ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

— Πατριαρχικὴ λειτουργία. — Ἐν μέσῳ πολυπληθεστά-
της συρροῆς εὐσεβοῦς ἐκκλησιασματος ἐτελέσθη τῷ παρελθόντι
σαββάτῳ ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ ἡ ἐπὶ μνήμῃ τοῦ
πρωτοκλήτου τῶν Ἀποστόλων ἁγίου Ἀνδρέου, πρώτου ἐπι-
σκόπου τοῦ Βυζαντίου, κατὰ τὴν παράδοσιν, πατριαρχικὴ καὶ
συνοδικὴ λειτουργία, καθ' ἣν τῇ Α.Θ.Π. τῷ οἰκουμένικῳ πα-
τριάρχῃ συνευρέθησαν οἱ σεβασμιώτατοι συνοδικοὶ ὡς καὶ τι-
νες τῶν παρεπιδημούντων μητροπολιτῶν. Κατὰ τὴν εἰσόδον
τῶν Τιμίων Δώρων ἡ Α.Θ.Π. ἐμνημόνευσε τοῦ πρὸ πενταε-
τίας ἀποθανόντος ἁγιοῦ ἐθνικοῦ εὐεργέτου Ἀνδρέου Συγγροῦ.

— Εὐχαριστίαι ἐπὶ κατὰ τὴν ψήφου. — Ὁ θεοφιλέ-
στατος ἐπίσκοπος Χριστοπόλεως κ. Ἰωακείμ, ἀφικόμενος τῷ πα-
ρελθόντι σαββάτῳ εἰς βασιλεύουσιν ἐδέξατο τὸ μέγα μήνυμα καὶ
ἐποίησατο ἐν τῷ σεπτῷ πατριαρχικῷ ναῷ τὴν νενομισμένην
εὐχαριστίαν, συμφώνως τῷ ἀρχαίῳ ἔθει τῆς Ἐκκλησίας, ὅπερ
ὁμῶς ἀπὸ τινων ἐτῶν ἠθετήθη. Ἐφ' ᾧ ἡ ἱερὰ Σύνοδος, αἰτή-
σει τῆς Α.Θ.Π. τοῦ οἰκουμένικου πατριάρχου, ἐνέκρινεν ἵνα τὸ
ἐντεῦθεν καὶ κατὰ τὴν ψήφον τῶν τιτουλαρίων ἐπισκόπων τη-
ρῇται τὸ ἔθος, ὑποβάλλωσι δὲ τὴν εὐχαριστίαν τῇ Ἐκκλησίᾳ
εἴτε εἰς βασιλεύουσιν ἐπὶ τούτῳ ἀφικνούμενοι, εἴτε ὅτε τοῦτο
δυσχερὲς ἀποβαίνει, πρὸ τοῦ μητροπολίτου, οὗ κατ' αἵτησιν χει-
ροτονοῦνται.

— Μητροπολίτης Ροδοπόλεως. — Ὁ πανιερώτατος μη-
τροπολίτης Ροδοπόλεως κ. Γερβάσιος διὰ τηλεγραφήματος ἡύ-
χαρίστησε τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ καὶ ἡγγεilen
ὅτι μετ' οὐ πολὺ ἀφικνεῖται εἰς βασιλεύουσιν.

— Χειροτονία. — Τῇ κυριακῇ, 1 μηνὸς Ἀρξαμένου, ἐτε-
λέσθη ἐν τῷ κατὰ Γαλατᾶν ἱερῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν
Χίων ἡ χειροτονία τοῦ θεοφιλ. ἐπισκόπου Χριστοπόλεως κ.
Ἰωακείμ ὑπὸ τῶν σεβασμ. μητροπολιτῶν Ἐάνθης, Δυρραχίου,
Βοδενῶν, Λιτίσης καὶ Καλλιουπόλεως.

— Τὰ ἐν τοῖς ναοῖς ἀγγελτήρια καὶ γραμμάτια. —
Ἀνεγράψαμεν ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ ἡμῶν ὅτι τὰ ἐν τισιν τῶν
ἱερῶν ναῶν τοῦ κλίματος τοῦ Οἰκουμένικου Θρόνου χρησιμο-
ποιούμενα ἐκ ναστοχάρτου γραμμάτια δέον νὰ περιορισθῶσι μό-
νον ἐντὸς αὐτῶν κυκλοφοροῦντα, καὶ ὅτι τὰ ἀγγελτήρια τὰ ἀ-
φορῶντα εἰς τὴν τέλει ἱερῶν τελετῶν πρέπει νὰ τοιχοκολλῶν-

ται μόνον ἐπὶ τῶν θυρῶν τῶν ναῶν, ἐπιτιθεμένου ἐπ' αὐτῶν
χαρτοσήμου δέκα παραδων. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος εἶχεν ἐγκρίνει
τὸν περιορισμὸν τῶν γραμματίων μόνον ἐντὸς τοῦ περιβάλλου τῶν
ναῶν, οὐχὶ ὁμῶς καὶ τὴν ἐπικόλλησιν χαρτοσήμου δέκα παρα-
δων ἐπὶ τῶν ἀγγελτηρίων, καθόσον ταῦτά εἰσιν ἀπηλλαγμένα
τούτου· ἐφ' ᾧ καὶ ἐπανορθοῦμεν τὴν ἐκ παραδρομῆς γενομένην
ταύτην παράλειψιν.

— Αὐτοκρατορικὴ Ρωσικὴ ἑορτή. — Κατὰ τὴν γενομέ-
νην χθὲς ἐν τῷ ναῷ τῆς ἐνταῦθα ρωσικῆς αὐτοκρατορικῆς
πρεσβείας δοξολογίαν ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ ἑορτῇ τῆς Α. Μ.
τοῦ αὐτοκράτορος πατρὸς τῶν Ρωσσιῶν Νικολάου Β' παρέστη
ἐκπροσωπῶν τὴν Α.Θ.Π. τὸν οἰκουμένικόν πατριάρχην ὁ
πανοσιολ. Μ. πρωτοσύγκελλος, ᾧ συνώδευεν ὁ διευθυντὴς τοῦ
Α' πατριαρχ. γραφείου κ. Ι. Δ. Τανταλίδης. Ὁ πατριαρχικὸς
ἀντιπρόσωπος διεμήνευσε τῷ ἐξοχ. πρεσβευτῇ κ. Ζηνόβιεφ
τὰς θερμὰς ὑπὲρ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ τσάρου εὐχὰς καὶ προσ-
ρήσεις τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμένικου πατριάρχου· τὰς προσ-
ρήσεις καὶ τὰς εὐχὰς τῶν ἁγίων τόπων καὶ πατριαρχείων οἱ
ἐπίτροποι αὐτῶν πανοσιολ. ἀρχιμανδρῆται Γερμανὸς Γρηγορᾶς
τοῦ τῆς Ἀλεξανδρείας, Νικόδημος ἁγιοταφίτης, Δανιὴλ πρω-
τοσύγκελλος Σιναίτης καὶ γέρων Γεράσιμος Λαυριώτης ἐπίτρο-
πος τοῦ Ἀγίου Ὄρους.

— Χοροστασία. — Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἡ
Α.Θ.Π. ὁ οἰκουμένικος πατριάρχης ἐχοροστάτησε κατὰ μὲν
τὸν ἐσπερινόν, τῇ πέμπτῃ, ἐν τῷ ἐν Γαλατᾷ πανηγυρίζοντι
ναῷ, κατὰ δὲ τὴν θείαν λειτουργίαν, χθὲς, ἐν τῷ τοῦ Τζιθα-
λίῳ φερωνύμῳ ναῷ, ἐν μέσῳ πολυπληθοῦς ἐκκλησιασματος, συρ-
ρεύσαντος ἐν ἀμφοτέραις ταῖς χοροστασίαις, καίτοι ἡ ἄλλοτε
πολυόκητος συνοικία τοῦ Τζιθαλίῳ σήμερον, ἕνεκα πυρκαϊῶν
καὶ ἄλλων ἀτυχημάτων, ὑφίσταται λειψανδρίαν αἰσθητήν,
ὡς εἶπεν ἐν τῇ πρὸς τὴν Α.Θ.Π. προσφωνήσει αὐτοῦ ὁ ἐκ
τῶν ἐφόρων τῶν ἐν Τζιθαλίῳ σχολῶν ἐλλόγ. κ. Βασ. Κ. Παλα-
μήδης.

— Πρωτέχδικος. — Τῇ τετάρτῃ, κατὰ τὴν ἐν τῷ πα-
τριαρχικῷ ναῷ χοροστασίαν, ἡ Α.Θ.Π. ὁ οἰκουμένικος πα-
τριάρχης ἐχειροθέτησε πρωτέχδικον τοῦ πατριαρχικοῦ Οἰκουμεν-
ικοῦ Θρόνου, κατὰ σεπτὴν πατριαρχικὴν φιλοτιμίαν καὶ κατ'
ἐπανειλημμένην σύστασιν τοῦ συμβουλίου τοῦ Ἐκκλησιαστι-
κοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, τὸν γραμματέα τοῦ σωματείου τού-
του καὶ διευθυντὴν τῆς ἐνταῦθα Μουσικῆς Σχολῆς κ. Γ.
Ι. Παπαδόπουλον, ἕνεκα τῶν ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου τούτου καὶ
τῆς Σχολῆς ἐπωφελῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ.

— Πατριαρχικαὶ προσρήσεις. — Ἡ Α.Θ.Π. ὁ οἰκουμε-
νικὸς πατριάρχης διεβίβασε τῇ κυριακῇ διὰ τοῦ πανοσιολογ. Μ.
πρωτοσυγκελλοῦ κ. Καλλινίκου τὰ συγχαρητήρια αὐτοῦ τῇ
Α.Ε. τῷ Στεφανᾷ βέη Μουσούρω ἐπὶ τῷ διορισμῷ αὐτοῦ
ὡς πρεσβευτοῦ τῆς Τουρκίας ἐν Λονδίῳ — Τῇ τετάρτῃ δὲ ἐπι-
σκεψάμενος τὸν ἐκ τῶν σεβασμ. συνοδικῶν μητροπολίτην Ἐάν-
θης κ. Ἰωακείμ, συνεχάρη αὐτῷ καὶ τῷ ἐπισκόπῳ αὐτοῦ
θεοφιλ. Χριστοπόλεως κ. Ἰωακείμ.

— Ὀνομαστικὴ ἑορτή. — Τῇ Α.Ε. τῷ Ἀνδρέᾳ Κοπάση
ἐφέντη, μέλει τοῦ συμβουλίου τοῦ Κράτους, ἄγοντι τῷ πα-
ρελθόντι σαββάτῳ τὴν ἐπέτειον αὐτοῦ ἑορτὴν, ἡ Α.Θ.Π. ὁ
οἰκουμένικος πατριάρχης διεβίβασε τὰς εὐχετηρίους αὐτοῦ
προσρήσεις διὰ τοῦ ἱερολογ. δευτερεύοντος κ. Παρθενίου, ὃς ἐρμη-
νεὺς ἐγένετο τῶν πατριαρχικῶν εὐχῶν καὶ τῷ ἐνταῦθα πανοσ.
ἐπίτροπῳ τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὄρει κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἑορτα-

ζούσης βατοπεδινής σκήτης τοῦ Σεραγίου — Χθὲς δὲ ἡ Α. Θ. Π. τὸν μὲν παρῆλθοντα πανιερ. μητροπολίτην Μαρωνείας κ. Νικόλαον αὐτοπροσώπως ἐπεσκέψατο, τῷ δὲ πανιερ. μητροπολίτῃ Βόσνης κ. Νικολάῳ συνεχάρη τηλεγραφικῶς. Διὰ τοῦ αὐτοῦ μέσου συνεχάρη καὶ τῷ ἐν Ἀθήναις διαμένοντι βουλευτῇ Ἀνδρου κ. Νικολάῳ Ἀλ. Μαυροκορδάτῳ. Διὰ δὲ τοῦ πανοσιολογ. Μ. πρωτοσυγκέλλου κ. Καλλινίκου ἡβ-ξατο τὰ δέοντα τοῖς ἐορτάζουσι κκ. Ν. Σγουρίδῃ ἐφέντη, Ν. Φ. Γεωργιάδῃ, καὶ Ν. Δ. Φωτιάδῃ καὶ διὰ τοῦ ἱερολ. τριτεύοντος κ. Βενιαμίν τοῖς ἱατροῖς Ν. Βασιλειάδῃ καὶ Ν. Φερμάνογλου καὶ τῷ πατριαρχικῷ ὑπαλλήλῳ Ν. Α. Νικολαΐδῃ ἐφέντη. — Σήμερον δὲ μνήμη τοῦ ἁγίου Ἀμβροσίου ἐπισκόπου Μεδιολάνων, ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη τηλεγραφικῶς τῷ πανιερ. μητροπολίτῃ Πελαγονίας κ. Ἀμβροσίῳ.

— Ἁγίου Ὄρος. — Πρὸ τεσσαρχικονήμερίας σχεδὸν ἐν τῇ κατὰ τὸ Ἁγιον Ὄρος βασιλικῇ καὶ πατριαρχικῇ μονῇ τοῦ Ξηροποτάμου ἔθηκε τέρμα εἰς τὸν βίον αὐτοῦ ὁ γνωστὸς ἐπὶ ἐπιχειρηματικῷ πνεύματι πράκτωρ ἀτμοπλοϊκῶν ἐταιριῶν Σωτήριος Παπαγιάννης, στερηθεὶς τότε τῆς ἐπὶ χριστιανοῖς γενομένης κηδείας. Ἐπειδὴ δὲ, συνετεῖα ἱατρικῆς ἐκθέσεως καὶ μαρτυριῶν ἐγγράφων τε καὶ προφορικῶν ὑποβληθεισῶν ἀρμοδίως, ἐθεωρήθη ὅτι ὁ θανὼν οὕτω βιαίως ἔπαθε κατὰ τὰ τελευταῖα τῆς ἐπικήρου ζωῆς αὐτοῦ σοβαρὰν διατάραξιν φρενῶν, ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἔδωκεν ἄδειαν νὰ τελεσθῇ μὲν ἐνταῦθα τεσσαρχικονήμερον μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ δυστήνου Σωτηρίου Παπαγιάννη, νὰ ψαλῇ δὲ τρισάγιον ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ, ἐν ᾗ ἐτάφη. Τοῦτο δὲ καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἱερᾷ τοῦ Ξηροποτάμου μονῇ, καθ' ἃ τηλεγραφικῶς ἐκείθεν ἡγγέλθη.

— Ἀριζόνα. — Τῷ παρελθόντι σαββάτῳ ἀφίκετο εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν ὁ πανιερ. μητροπολίτης πρῶην Μαρωνείας κ. Κωνσταντῖνος.

— Ἑορτὴ Μουσικοῦ Συλλόγου. — Τῇ τετάρτῃ, μετὰ μεσημβρίαν, ἐτελέσθη ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς ἡ ἐπέτειος ἐορτὴ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, προεδρεύοντος τοῦ παναγ. οἰκουμενικοῦ πατριάρχου μετὰ τῶν μελῶν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, παρόντων καὶ τῶν τοῦ Δ. Ἑθν. Μ. Συμβουλίου, καθὼς καὶ τῶν ἐπιτετραμμένων Ἐλ-λάδος καὶ Σερβίας, τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἁγίων Τόπων, καὶ ἐκλεκτῆς καὶ πολυπληθοῦς ὁμηγύρεως. Μετὰ τινα ἱερὰ ἄ-σματὰ καὶ τὰς εἰς τὴν Α. Α. Μ. τὸν σουλτάνον καὶ τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ᾧδὰς, ψαλίσας ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς Μουσικῆς σχολῆς, ὁ γενικὸς γραμματεὺς τοῦ Συλλόγου κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος ἀνέγνω πανηγυρικὸν λόγον, ζητήσαντα ν' ἀποδείξῃ τὴν ἑλληνικὴν καταγωγὴν τῆς ἐκκλη-σιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς, καὶ λογοδοτήσαντα περὶ τῆς οἰκο-νομικῆς τοῦ Συλλόγου καταστάσεως καὶ τῆς σχολῆς αὐτοῦ. Τὰς εὐχὰς τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῶν ἐν τῷ Συλλόγῳ καὶ τῇ Σχολῇ ἐργαζομένων ἐξέφρασεν, ὡς ἱερὰν κατακλιθεὶς τῆς ἐορ-τῆς, ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, ἀνώτερος τοῦ σωματείου προστάτης καὶ ἐπίτιμος αὐτοῦ πρόεδρος.

— Διάψευσις. — Περὶ τῶν τελευταίων ἐργασιῶν τῆς Πα-τριαρχ. Κεντρικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς ἀναγκαζόμεθα νὰ δηλώσωμεν ὅτι ἀνακριβῶς ἐγράφθησαν ἐν τῷ τύπῳ εἰδήσεις τινές. Προτάσεις τινὲς τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρ-χου ἐγένοντο μὲν, ἀλλ' ἐπ' οὐδεμίαν ἐλήφθη τις ἀπόφασις, ἀφέ-ησαν δὲ νὰ συζητηθῶσι προσεχῶς.

ΒΙΒΛΙΟΛΟΓΙΑ

Ὁ ἐπιφανὴς καθηγητὴς τῆς ἱστορίας τῆς φιλο-σοφίας ἐν τῷ ἐν Λειψίᾳ πανεπιστημίῳ κ. Max Heinze, ὁ συγγραφεὺς τοῦ σοφοῦ «Περὶ λόγου» συγγράμματος, κρίνων τὸ ἀρτιφανὲς ἔργον τοῦ κ. Ἀνδρούτσου τὸ ἐν τῷ Σουτσεῖῳ διαγωνίσματι βραβευθὲν, περὶ οὗ δις ἐγράψαμεν, ἀποφαίνεται ὡς :

«Συγχαίρω τῷ κ. Ἀνδρούτσῳ ἐγκαρδίως ἐπὶ τῇ ἀποπερατώσει τοῦ ἔργου καὶ ἐπὶ τῷ τρόπῳ τῆς ἀποπερατώσεως αὐτοῦ. Ἀντελήφθη καὶ παρέστησε κατ' ἐμὴν γνώμην λίαν ἐπιτυχῶς τὸ θέμα, συσχετί-σας τὸν Πλάτωνα ἄριστα πρὸς τοὺς πρὸ αὐτοῦ φιλο-σοφῆσαντας· ὁμοίως ἐξέθηκε τὴν πλατωνικὴν διδα-σκαλίαν ἄριστα καὶ ἐν μεγίστῃ σαφηνείᾳ ἐπερειδόμε-νος καὶ ἀντλῶν τὰ πάντα ἐκ τοῦ Πλάτωνος αὐτοῦ, καὶ μὴ ἀναμιγνύων πᾶν ὅ,τι ἀναμιγνύουσι νεώτεροι ἐρμηνευταί. Οὕτω διὰ τῆς συγγραφῆς τοῦ κ. καθη-γητοῦ προάγεται κατὰ τρόπον καθαρῶτατον ἡ κατα-νόησις τῶν πλατωνικῶν ἔργων. Συγχρόνως οὐδὲν καίριον παρέλιπεν ἐν τῷ ἔργῳ, ἐμφαίνων ὅμα καὶ λαμπρὰν γνῶσιν τῆς πλατωνικῆς φιλοσοφίας, ὅπερ βλέπομεν οἱ γερμανοὶ λίαν εὐχολίστως».

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ἀριθ. Πρωτ. 7871.

Διὰ ταῦτα

Δικάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου καὶ ἀποφασίζον παμ-ψηφεί,

Λέγεται τὴν ὑπ' ἀριθ. πρωτοκ. 4103 καὶ ἀπὸ 12 Ἰου-νίου 1902 περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴν τῆς ἐναγούσης Ἀννίκας Χρ. Σάββα, τὸ γένος Δημητρίου Βοσκουδάκη, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης καὶ κατοικοῦ Πέραν (Σαμαντζή σοκὰκ) ὡς νόμιμον καὶ ἀποδεδειγμένην,

Κηρύττει διαλελυμένον τὸν μεταξὺ τῶν διαδίκων ὕφιστά-μενον γάμον ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ ἐναγομένου Χρήστου Σάββα,

Διατάσσει τὴν ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις φύλλοις τῶν ἐφη-μερίδων «Ἐκκλησ. Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως» δημοσιεύσιν τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρούσης ἀποφάσεως, καὶ

Ἐπιτίθῃσιν τῷ Χρήστῳ Σάββα τὰ δικαστικά ἐξόδα καὶ τέλη τῆς παρούσης ἀποφάσεως, τῶν σχετικῶν πρακτικῶν καὶ δικογράφων καὶ τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων, συμποσούμενα μὲν εἰς γρόσια τριακόσια καὶ δέκα (ἀριθ. 310), προκαταβαλ-όμενα δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ἐκρίθη, ἀπεφασίσθη καὶ ἀπηγγελλῆ ἀθήμερόν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 6 Νοεμβρίου 1902.

Ὁ Πρόεδρος

† ὁ πρῶην Δρυῖνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ 2

Ὁ Γραμματεὺς

ΑΡΜΟΔΙΟΣ Δ. ΧΑΜΟΓΛΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Наукова бібліотека
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
імені І. І. Мечникова

02/09/25

902572

НБ ОНУ

018

Л. 426654